

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti:

BENEDEK MIHÁLY alezredes

Segédszerkesztő:

Dr. BÁNYAI LÁSZLÓ százados

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

II. KERÜLET, FŐ-UTCA 71. SZÁM.

Postatakarékpénztári

cskek száma:

25.342.

Megjelenik:

minden hónap 1-én és 15-én

Telefon: 153—079.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Templomok a porban.

Százszámra hullanak a porba Nyugat és Dél templomai, pedig ezek a templomok nem az ellenség betörésének meggátlására hivatott bunkerek, betoneroditmények, hanem az áhítatnak Isten dicsőségére épített hajlékai s tornyaik a megtisztult lélek iránytűi. Nem használták várakul, fegyverraktárul, még csak óvóhelyül sem. Semmi, de semmi sem adott rá okot, hogy a romboló bombák ezrei ezeket válasszák célpontjaikul.

Amióta hívő lélekkel él az ember a földön, minden idők háborúja övta és kímélte a templomokat, méltán kérdezhetjük hát, hogy mit akar az ellenség ezzel a légi kalózkodással? A kereszténység ellen tör? Az oltárokat, szószékeket és harangokat akarja megsemmisíteni Európa sokat szenvedett földjén? Meg kell értsük ezt a harcmódot, mely nem ismer sem embert, sem Istent s a pokollal is szövetezik, csak hogy elérje a célját. Ez a cél pedig a háterszág lelki összeroppantása, megfélemlítés, rettegés, örökös halálfélelem, gyász és nyomorúság keltésével, mindenképp, mindenáron, mert belátja, hogy az emberiség eszközeivel már nem boldogul.

Régóta figyelhetjük, hogy a szemtől-szembeni harcban alulmaradt ellenség a lelkekre vetette magát, arra számítva, hogy amit nem bír nyíltan, karddal a kézben, azt elvégzi alattomban, a féreg munkájával. A példa ott lebeg a szeme előtt: így „győzött” 1918-ban is. Most azonban keményebbnek bizonyult a dió, nem használtak a hazug szavak s ezért kell lángba borúlniok és romba dőlőnek Nyugat és Dél városainak.

Mély szánalommal, egyben csodálattal nézzük embertársaink millióinak határtalan szenvedését és — helytállását. A tatárjárás és törökdúlás borzalmas időszaka elevenedik meg lelki szemeink előtt, lerombolt templomaival és kiirtott területeivel. A bizonytalanságnak az az iszonyú súlya nehezedik ezekre a békés munkájukat végző emberekre is, akik naponta temetnek, új meg új tömegsirokat ásnak, új temetőket nyitnak s még harang sem kondul meg halottaik felett, mert porban hevernek

oltáraik és harangjaik. És mégis hisznek, dolgoznak, kitartanak, mert tudják, hogy olyan jövőt érdemelnek ők és ivadékaik hosszú sora, ahogyan elviselik a rájuk mért szenvedéseket. Ha rombadólnak is templomaik és porbahúllnak is oltáraik, Isten méltó gyermekei és erős hazafiak maradnak.

Nekik szól az ige, hogy csak a Golgotán át vezet az út a feltámadáshoz s minden újjászületést keserves nagypéntek előz meg. Ők is tudják már, hogy a romokon új templomok emelkednek s a tömegsirokból új élet támad, szebb, jobb és igazabb, mint a régi volt, mert vállalják a keresztthordozást. Isteni törvény ez, jutalmazása azoknak, akik bátran és kemény derékka mennek a szenvedések elé!

Ezek a megcsonkított és porbarombolt templomok semmiképp sem közömbösek nekünk, magyaroknak és csendőröknek. Ezeréves, remekbe faragott köveik a mi hősi történelmünket is hirdetik. Mig épültek, mi tartottuk távol tőlük Kelet pusztító hordáit — másként nem épülhettek volna fel, — a későbbi évszázadokban megint csak mi védtük épségüket vérünk hullásával, olyan hősi erőfeszítéssel, amilyent nem ismer többet a világtörténelem! Sajnáljuk, most nem tudtuk elhárítani felőlük a vészt, de azt az eszmét, amelyet szolgáltak, megint csak megvédjük, életünk árán is. Mi csendőrök hálásak vagyunk a sorsnak, hogy éppen mi járhatunk ennek a harcnak az élén, mert ez a harc — a mi hivatásunk.

A rombadólt templomok hirdetik, hogy az ellenség végső rohamra indult, a lelkek megtörésére. Nem először tesszük szavát ezen a helyen, hogy a most folyó hatalmas mérkőzés egyik gyilkos fegyvere a hazug hírverés, a lélekmérgezés is. Ennek a harcnak nincsen arcvonala, harci területe minden talpalatnyi föld, ahol ember lakik. Útja és lehetősége ezernyi a lélek megkísértésére. Azon kezdi, hogy megingatja a győzelembe vetett hitet, kiöli a közös célokért küzdő fegyvertársak iránti bizalmat, kishitúséget ébreszt, elernyeszti a lelket s végül kiüti a fegyvert a kemény férfi kezekből — csüggesztő szóval. Az ilyen ellenfélnek hiába vannak már félelmetes harci eszközei, ahol elernyed a lélek, ott értéktelen lim-lommá válik a fegyver.

Még sohasem kellett úgy vigyázni a lélek épességére, mint ma. A vigyázásnak pedig megvannak a hivatottjai s a csendőr ezek legelső sorába tartozik! Kötelességére nem kell rámutatni, mert ezzel minden csendőr tisztában van.

Lovardatartás az űrsön.

Írta: SÖRÉNYI ISTVÁN százados.

(Befejező közlemény.)

2. Az előző pontban hangsúlyoztam annak szükségességét, hogy az egyenes vonalon való lovaglás a tornáztatás első időszakára essék. Ennek megvan az indoka. A ló egyenes hátgerinccel könnyebben hordozza magát s lovardai munkánál a lónak befelé kell állítva lennie. Ez a lóval szemben nem nagy követelmény, mert az állítás csak a nyakra terjed ki, a baltavágástól a tarkóig oly mértékben, hogy a lovas a belső szemboltot lássa.

A tornáztatás második időszakában, amelyre az első időszak eredményes befejezése és közbeiktatott 2—3 percnyi pihenő után térünk rá, következik a köríven való tornáztatás, melynél a lovas és ló is fokozottabb követelmények előtt áll.

A köríven való lovaglást a nagykörön — melynek legkisebb átmérője 20 méter — és az egyszerű fordulatok végrehajtásával gyakoroljuk. Az egyszerű fordulatok: a lovarda szegleteinek átlovaglása, a fordulat jobbra vagy balra, a kis kör és az átváltás. Az egyszerű fordulatok körívei átmérőjének alsó határa 6 méter.

Fokozott követelmény itt az, hogy a ló egész gerincoszlopának oly mérvben kell „hajlítva” lennie, amilyen köríven halad s miután hajlított gerincszlappal nehezebben hordozza magát, a lovas is nehezebb feladat előtt áll a segítségék alkalmazása tekintetében.

Minden körmozgásnál fellép egy kifelé ható, az úgynevezett centrifugális erő, mely annál inkább

fokozódik, mennél sebesebb a körön való mozgás. Ha a kerékpáros fordul, ösztönszerűleg befelé dől, azért, hogy ezzel a kifelé ható erő ellen súlyozza. Vaspályáknál a fordulatokban — a fordulat ívének megfelelően — a belső vágány mélyebben fekszik, azért, hogy a szerelvényt az áthaladásnál befelé dőlésre készítse a kifelé ható erő ellensúlyozására.

Ugyanígy van a ló is. Minél sebesebben halad egy köríven, annál inkább befelé dől akaratosan is, hogy a centrifugális erő leküzdje. Ennélfogva a lovasnak is ugyanabban a síkban kell elhelyezkednie a nyeregben, nehogy az egyensúlyi helyzetet megbontsa.

A befelé dőlésből adódik továbbá, hogy a belső lábakra a ló és lovas testsúlyából több jut és így mi sem természetesebb, hogy az előrehajtás súlyának is belül kell lennie, nehogy visszatartás keletkezzék. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a külső oldal teljesen figyelmen kívül marad, mert körön való lovaglásnál a külső oldalnak is megvannak a sajátosságai. A külső oldalon lévő lábaknak valamivel nagyobb köríven kell mozogniuk és így, ha csak akkora mértékkel lép a külső hátsó láb, mint a belső, már akkor is elmarad. Tehát, hogy köríven egyenletes támaszkodásban maradjon a ló, elvileg a külső hátsó lábának valamivel hosszabbat kell lépni és ez a lovas helyes előrehajtó tevékenységétől függ. Egyszerűen, köríven való lovaglásnál az ívre való hajlítottságból, a belső oldal erősebb megterheltségéből és a külső lábának elmaradásából következik, hogy köríven ugyanannak az ütemnek — tovahaladási sebességnek — megtartásához fokozottabb előrehajtásra van szükség a visszatartási hajlam leküzdésére.

A tornáztatás második félideje, amit megint két

Petőfi Fejéregyházánál.

(Petőfi halálának 95-ik évfordulójára.)

Írta: DIENES ANDOR g. százados.

A múlt század — a tizenkilencedik — volt a magyar nemzet művelődéstörténelmének leggazdagabb, legtermékenyebb évszázada. Mintha mindent pótolni akartunk volna, amit „nyolc századnak vízivatarja között” elmulasztottunk; a kibomlás, az alkotás, a virágbakadás kora volt ez, olyan nevek ragyogtak akkor a magyar égbolton, mint: Berzsenyi, Vörösmarty, Kölcsey, Kisfaludy, Tompa, Katona, Eötvös, Jókai, Arany, Madách, Kemény Zsigmond, Széchenyi, Kossuth, Görgey, Deák, Kőrösi Csoma, Bolyai János... A halhatatlanok százada volt ez. Petőfi Sándort, a legnagyobb hatású magyar költőt is ez az évszázad adta nekünk és ennek a századnak a nagy szabadságharcában vettük el fiatalon, huszonhétéves korában.

Csak kilenc évtized telt el halála óta, még járunk közöttünk néhányan, akik éltek már akkor, mikor ő dalolt, de senki sem érzi Petőfi időbeli közelségét: örök távolságokban van már, beláthatatlan úrból világít reánk az arca s aki a földön él, az nem éri el többé őt, az nagyobbá nem teheti és nem kisebbítheti. Egyik életrajzírója „Üstökös”-nek nevezte s valóban ő volt az üstökös a nagy tizenkilencedik század egén: jött, vihart és háborút hirdetve, elszórta dalait és felszökött oda, ahová őt senki követni nem tudja. Petőfi eltűnt. Ő az a költő, akinek sírja nincs, meghalni senki sem látta és holt-

testét sohasem találták meg. Homály takarja élete utolsó délutánját, az utána következő költőnemzedék már úgy néz fel rá, mint egy felhőkben eltűnt jelenségre. „Örök dalokat hagyva szíveinkben, — Felszállt az égbe, mint egy régi isten...” — éneklí szobra előtt Reviczky Gyula, a századvég poétája.

Költő halálát még olyan legendakör nem övezte, mint az övét. Bár röviddel a halála után kétségtelenné vált, hogy Petőfi a Fejéregyháza és Héjjasfalva közötti mezőn — amit a köztudat a „segesvári csatater” néven ismer — hősi halált halt, mégis évtizedekig tartotta magát az a hit, hogy a költő él. Megindultak a Petőfi-legendák, az ország minden sarkában látni vélték a költőt, „szemtanuk” látták Csabán, Aradon, Székelyhidon, Zilahon, a Balatonnál, majd később Szibériában, sőt Amerikában is. Ezek a legendák ma sem értek véget, alig néhány hónappal ezelőtt híre támadt, hogy Szibériában megtalálták Petőfi sírját és a hírt a sírról készült fényképfelvételekkel kísérelték meg igazolni, amiből azután szakértők gyorsan megállapították, hogy ez a hír is éppen úgy a mesék világába tartozik, mint a többi.

Petőfi eltűnésének külön irodalma van és az bizonyos, hogy mivel senki sem látta őt meghalni és holttestét nem találták meg a csatateren, ezért indokoltnak látszik a kételkedés kérdése: valóban a fejéregyházi mezőn esett-e el?

Ma már feltétlen bizonyossággal felelhetünk erre a kérdésre: ott esett el.

részre osztunk, történjék először a nagykörön, mert ez kisebb hajlítottságot kíván, mint az egyszerű fordulatok. A munka a nagykörön legyen teljesen azonos az egyenes vonalon végrehajtott tornáztató munkával, tehát sok átmenet lépésből rövidített ügésbe és viszont, közbeiktatott megállásokkal, nagy figyelmet fektetve a köríven való lovaglásnak már ismertetett sajátosságaira.

Az egyszerű fordulatok lovaglására csak akkor szabad áttérni, amikor a lovak egyenletes ütemben, tehát visszatartás és elrohanás nélkül mennek.

Hogy az előző bekezdésben foglaltak miért fontosak a további munkát illetőleg, annak megvilágítására szolgáljanak az alábbiak:

Az egyszerű fordulatoknál a hajlítás fokozottabb, ennek következtében az előbb kifejtettek alapján a visszatartásra való hajlam is fokozódni fog a lovakban. Ha már most a lóban sem egyenes vonalon, sem pedig a nagykörön való tornáztatásnál nem volt meg a kellő lendület, akkor az egyszerű fordulatban vagy éppen csak átvergődik, vagy ha ügésben hajtjuk végre, a ló egyszerűen átesik lépésbe.

Ha viszont a ló rohan, akkor ezzel együtt jár a merevség is, mert a hátsó lábak nem lépnek a ló láb hosszának megfelelő mértékkel, sem a kellő lendülettel, de még a kellő izülethajlítással sem. Hogyan lehetne így beleilleszteni a lovat egy olyan szűk fordulatba, amilyent a 6 méteres átmérőjű körív kíván, de nem hogy ilyenbe, hanem még egy 10 vagy 15 méteresbe sem. És mi lesz, ha elrohanó lovakat ebbe belekényszerítünk? Ellenszegülés, rendtelenség, ész nélküli lovaglás, ami könnyen megsemmisítheti azt az eredményt, amit addig fáradságos munkával elértünk. Különösen érvényesek

Petőfi szülőháza Kiskőrösön.
(Dr. Fráter fhdgy. felv.)

ezek a szabályok a kis körre és az átváltásra, ahol a ló a leghosszabb ideig van benne az egyszerű fordulatban.

Az erős hajlítottság mellett a ló az egyszerű fordulatokban csak egy bizonyos sebességgel haladhat, még akkor is, ha lendületes, tehát visszatartás és elrohanás nélkül halad. Ha ezt a sebességet túllépjük, előállnak a körforgásnál a kifeléható erő okozta hibák, főképpen a ló farának kiesése, továbbá lábsorrendi rendellenességek.

Vizsgáljuk meg először is azt, hogy ki látta utóljára élve Petőfit.

Tudnunk kell, hogy Petőfi Bem József tábornok erdélyi seregében szolgált és a tábornok szűkebb törzséhez tartozott. 1848 július 25-én csatlakozott Bemhez, de ekkor már másodízben, mert előzőleg hosszabb ideig harcolt már Erdélyben a legendás „kis szürke ember” oldalán. A július 25-i megérkezése után találkozott Bem táborában egy Lengyel József nevű orvossal. Ismeretségük futólagos volt, bensőbb viszonyban egymással nem voltak, amit bizonyít az is, hogy az orvos Petőfit — utolsó beszélgetésük alkalmával — „örnagymag”-nak szólította. A költőt Bem tábornok nevezte ki örnaggyá, de egyenruhát nem viselt, mert Bem seregéhez polgári ruhában csatlakozott és a megrendelt egyenruhája még nem készült el. Petőfi fekete pantallót és vitorlavászon zubbonyt viselt ezekben a napokban és ebben az öltözetben látta őt utóljára — néhány perccel a halála előtt — Lengyel József, az orvos. Ez július 31-én, délután 5 óra tájban volt.

Ezen a napon folyt le a fejéregyházi csata, ahol Bem délután öt óráig folytatott sikeres halogatóharcot a sokszoros túlerőben lévő orosz sereg ellen, de az ekkor támadásba lendült ellenséget a kimerült honvédsereg már nem tartóztathatta fel, a szárnyak összeroppantak és kezdetét veszi a visszavonulás és üldözés.

Az orvos a fejéregyházi faluvégén, a leégett házak tövében állította fel a kötőzhelyet. Itt, a kö-

tőzőhely közelében tartózkodott egész délután Petőfi, akinek Bem személyesen tiltotta meg, hogy orosz lövedékektől pásztázott területre lépjen. Lengyel József orvos a támadás zsvajára feltekintett munkájából és ekkor már szemmel is jól kivehető volt a támadást bevezető orosz kozáklovasság első vonala. Rákíáltott a szinte merengve álló Petőfire és karjával a mezőn közeledő orosz lovasok felé mutatott. De a költő mozdulatlanul állt tovább és csak ennyit felelt: „Potomság!” Ez volt az utolsó szó, amit életében hallottak tőle. Az orvos ekkor lóra ült és még odamutatott a balszárnnyra, ahol Bem maga is visszavonulóban volt már: a költő erre szó nélkül megindult abba az irányba, amerre tábornokát látta, Héjjasfalvának.

Ismerve az ütközet lefolyását, megértjük, hogy Petőfi gyalogosan ekkor már nem menekülhetett meg. Az üldözést végző orosz lovasezredek átkarolták a szétbomló szárnyat és a Küküllő folyó partján felfelé haladó kozákok a mezőt borító kukoricásban szemközt találkoztak a költővel. Ezek ölték meg. Lengyel orvos lóháton kimenekült a bezáruló harapófogóból és visszanezve, még egyszer látta a költőt, amint széteresztett ingnyakkal, lengő zubbony-szárnnyakkal roham a mezőn. Aztán eltakarta őt szeme elől a kukorica és soha többé senki sem látta élve Petőfit.

De látta holtan egy osztrák tiszt, aki röviddel az ütközet után végiglovagolt a mezőn. Bárány Heydte osztrák ezredes volt ez, aki erről hivatalos jelentést

Ebben a szobában született Petőfi 1823. január 1-én.
(Dr. Fráter fhdgy. felv.)

A lónak minden lába törvényszerűen mozog és következik egymásután, minden jármódban. Ha ez a törvényszerűség megvan, úgy azt mondjuk, hogy a ló pl. lépésben, vagy ügetésben, vagy vágásban helyes lábsorrenddel lép, ütemesen halad. Ha ez a törvényszerűség megbomlik, akkor állanak elő a lábsorrendi rendellenességek, melyeket az oktatónak azonnal észre kell vennie. A lovas azáltal érzékeli ezeket a mozgásbeli rendellenességeket, hogy ülésében rázó, lökő vagy csavaró érzéseket kap. Lépésben akkor mozog helyes lábsorrenddel a ló, mikor az ülőcsontok mindnégy láb földreérését külön-külön megérik, mégpedig szabályszerű időközök-

is tett. Ezt az írásbeli jelentést fedezte fel — már a világháború után — a bécsi titkos levéltárban Deák Imre történetkutató.

Jelentésében az osztrák ezredes leírta, hogy Fejéregyháza és Héjjasfalva között a mezőn egy feketeszakállas, sovány, szárazarcú, nagyon határozott arckifejezésű férfit látott heverni leszúrva, holtan, akinek minden ruhadarabja egy fekete pantalló volt. A halott mellett véres iratok és vagy száz darab magyar katonai kitüntetés hevert, zsinaggal összefűzve. Az ezredes megjegyezte, hogy a fogoly honvédtisztek, akiknek leírta a halottat, megerősítették abban, hogy az bizonyosan Petőfi volt... A személyleírás, az iratok, az összefűzött kitüntetések, valamint a fekete pantalló Petőfi mellett bizonyítanak. Bem, aki féltette a költő életét, mindig maga mellett tartotta Petőfit és valószínű, hogy a személyi ügyek intézését bízta rá a segéd-tiszti teendők közül: így kerülhettek hozzá a kiosztásra váró kitüntetések. A pantallóján kívül pedig más ruhadarab azért nem volt rajta, mert az oroszok, miután a fegyvertelen férfit gyáván leszúrták, — szokásuk szerint, — minden használható holmiját elrabolták.

A fejéregyházi csataterén tehát az osztrák ezredes a legnagyobb magyar költőt látta holtan, orosz lándzsával átdöfött mellel. Testét ott temették el a mezőn, valamelyik közös katonasírba, de szelleme velünk maradt és örökké él. Ő a szabadság költője.

ben. Ügetésben akkor helyes az érzés, amikor a lovas úgy érzi magát a nyeregben, mintha két végén alátámasztott fenyőfadeszka közepén ülve hintázna, vágásban pedig, mintha felfüggesztett hintán ülve, egész kis kilengésekkel hintázna. Ha ezek az érzések az egyes jármódokban megvannak, úgy egész biztos, hogy a jármódnak megfelelő lábsorrend is helyes. Tehát ezekből a tanulságot leszűrve, határozottan állítható, hogy ha a ló mozgásban ráz, lök, vagy állandóan csavaró érzést ad, helytelenül lovagolják, mert a jól idomított ló helyesen mozog (neki is jobb így) és ezt a mozgást helyes lovaglással még puhábbá lehet tenni.

Ne gondolja azonban senki, hogy a helyesen lovagolt lónál nem adódhatnak elő lábsorrendi rendellenességek. Tudjuk, hogy a ló félénk állat. Sok olyan külső behatás éri, amire megijed s ennek első megnyilvánulása a lábak összekavarodása. De azért ül rajta az ésszel dolgozó lovas, hogy a rendellenességet helyes, észszerű befolyásával azonnal megszüntesse.

Hogy az ismertetett hibákat elkerüljük, ügyelni kell az oktatónak arra, hogy egyszerű fordulatokat kizárólag lépésben, rövidített ügetésben és rövid vágásban lovagoltasson. Ellenkező esetben a lovardai munkának addigi eredménye kárba vész.

A tornáztatásra szánt idő általában 30—40 perc. Ezen belül kell elosztani az egyenes vonalon, a nagy-körön és az egyszerű fordulatokban végzendő munkát az előbbieken vázoltak szerint. Nem tudom eléggé hangsúlyozni, hogy amíg a lovasok és lovak az egyes rész munkáknál a megkívánt eredményt fel nem mutatják, addig ne menjünk tovább! Olyan hiba lenne az, mint hogyha a házépítést felülről lefelé akarnánk kezdeni.

A lépésben és rövidített ügetésben illetéknépen végrehajtott tornáztatás után adjunk ismét 2—3 perc pihenőt és csak ezután térjünk át a vágta munkára.

A vágta munka felépítése előtt taglaljuk először a vágta mint jármódot, ismerkedjünk meg a vágásban való mozgás törvényszerűségével, a helyes lábsorrendjével.

A vágta nem egyéb, mint egymásután következő ugrások sorozata. Nézzük meg, hogy egy ugráson belül hogyan kell a láboknak helyes sorrendben földet érniük.

Lovardában a szabályzat szerint mindig azon a kézen kell vágtazni, amelyiken lovagolunk. Nevezetesen, ha a jobbkézen lovagolunk, úgy jobbra, ha balkézen lovagolunk, úgy a balra kell vágtaoznunk. A további megértés céljából említem, hogy lovasnak és lónak a fal felé néző oldala a külső oldal (tehát külső kéz, külső szár, külső hátsó láb stb.), a lovarda közepe felé néző oldala a belső oldal.

A ló a vágta mindig valamelyik hátsó lábával kezdi meg azáltal, hogy egész súlyát egy pillanatra a kezdő hátsó lábra helyezi és ebből a helyzetből rúgja el magát. Ezt a pillanatot a lovasnak meg kell éreznie, mert a ló ilyenkor elől megemelkedik, hátul pedig süllyedő érzést ad.

Tegyük fel, hogy a ló a bal hátsó lábbal kezdi a vágta. A következő mozzanat lesz a jobb hátsó és a bal első lábnak a földre érése, mégpedig egyszerre. Végül a jobb első láb ér földet, mellyel egy ugrás

be van fejezve és kezdődik a következő, ugyanilyen lábsorrendben. Ebben az esetben azt mondjuk, hogy a ló jobbra vágta. Ha a ló a jobb hátsó lábbal kezdi a vágat, úgy a következő patadobbanást a bal hátsó és jobb első láb adja egyszerre és végül következik földreérésben a bal első láb. Ebben az esetben a ló balra vágta.

Tehát jobbra vágatnál a bal hátsó lábával, balra vágatnál a jobb hátsó lábával kezd a ló. Ennélfogva a lovardában — mivel mindig arra a kézre kell vágatni, amelyikre lovagolunk — a belső kézre kell beugratni, tehát a jobbkézen jobbra, a balkézen pedig balra. Minthogy az előbb tárgyaltak folytán valamelyik kézre való vágat a ló az ellenkező oldali hátsó lábával kezdi — amelyik lovardában mindig a külső hátsó —, a beugratás segítségeinek súlya a lovas külső lábszárán van. Ennek a heveder mögött erősebben kell hatnia, mint a belsőnek, mert a beugrás súlya is a külső hátsó lábon van.

Hogy a beugrás helyesen történt-e meg, azt az oktató könnyen felismerheti, mert a helyes vágatnál a belső hátsó és külső első lábnak kell egyszerre földet érnie, ezenkívül a belső első lábnak íveltebben kell mozognia. Amennyiben a lábsorrend fordított, úgy a ló „hamisan“ vágta. Itt meg kell jegyezni, hogy az „ellenvágta“ is tulajdonképpen hamis vágta, de a különbség az, hogy az ellenvágatnál a lovas akarja, hogy a ló az ellenkező kézen vágta, a hamis vágatnál pedig a lovas akarata ellenére vágta így a ló.

Ezekután nézzük a vágatunka felépítését.

Lovardában mindig a nagykörön ugrattassunk be vágatba, mert a körre való hajlítottság már eleve jó előgyakorlat arra, hogy a ló a beugrást helyesen hajtsa végre.

A további fontos követelmény, hogy a beugrást mindig rövidített ügetésből hajtsuk végre, mert amint említettem, a ló legkönnyebben rövidített ügetésben hordozza magát és a lovasát, tehát ezáltal is megkönnyítjük a beugrást.

Mindaddig, amíg minden ló a rövidített ügetés ütemében lendületesen, egyenletesen, elrohanás vagy visszatartás nélkül nem megy, beugrást ne vezényeljünk, mert ebből rendetlenség származik.

Látjuk, hogy minden továbbhaladás előtt szigorúan meg kell követelnünk az előző gyakorlat tökéletes végrehajtását és a rendezettséget.

Vizsgáljuk, hogy milyen rendellenességek fordulnak elő a vágatba való beugratásnál?

A leggyakoribb hiba az, hogy a ló nem „beugrik“, hanem „átgurul“ vágatba. A helyes: a beugrás. Ezt úgy hajtja végre a ló, hogy segítségek adásakor, a rövidített ügetés ütemét megtartva, megy át a vágatba. Helytelen az átgurulás, amikor a ló a segítségek adásakor ügetésben kezdi gyorsítani az ütemét és amikor az így fokozódó sebességet ügetésben már nem bírja, akkor gurul át vágatba. Az oktató ügyeljen tehát arra, hogy ilyen átgurulás ne forduljon elő. Azt a lovas, akinek a ló a beugrató segítségek adásakor gurulni kezd, azonnal be kell rendelni a körre, hogy a már vágatókat ne zavarja, lovát rendeztetni kell rövidített ügetésben és amikor már rendben van, szabad csak ismét beugratatni vele. Ezt mindaddig ismételni kell, amíg a ló az elgurulást be nem szünteti és készségesen be nem

ugrik. Amelyik oktató ezt megköveteli, annak jól beugró lovai és helyesen beugrató lovasai lesznek. Csakhogy mi a helyzet a valóságban? Nagyon sokszor tapasztaltam, hogy az elguruló lónak a lovasa szidást kapott azért, hogy a ló még nem vágta, s mi történt erre? A lovas még jobban kezdte előre hajtani a lovát, a ló pedig még jobban gurult, mindaddig, amíg végre nagynehezen, de legtöbbször rosszul vágatba kezdett. Rosszul járt el az oktató, tehát rossz volt a végrehajtás a ló és lovas részéről is. A rossz pedig belerögződik lovasba és lóba egyaránt, amit azután nagyon nehéz kiküszöbölni.

Ugyanez a helyzet akkor is, ha a ló a gyenge előrehajtás következtében vágatból ügetésbe esik. A lovas igyekszik minél gyorsabban megint vágatba kerülni. De mi lesz ebből? Ha a ló ügetésbe esett, még benne van a vágatból származó sebesség, amit az ügetés lábsorrendjében nehezen tud követni, így az ügetésbe esés lábsorrendi rendetlenséggel jár együtt, ebből pedig újbóli helyes beugratás nem következhetik. Mi a teendő tehát? Az ügetésbe esett lovat fel kell venni rövidített ügetésbe s mikor ebben rendezve van, kell ismét beugratni.

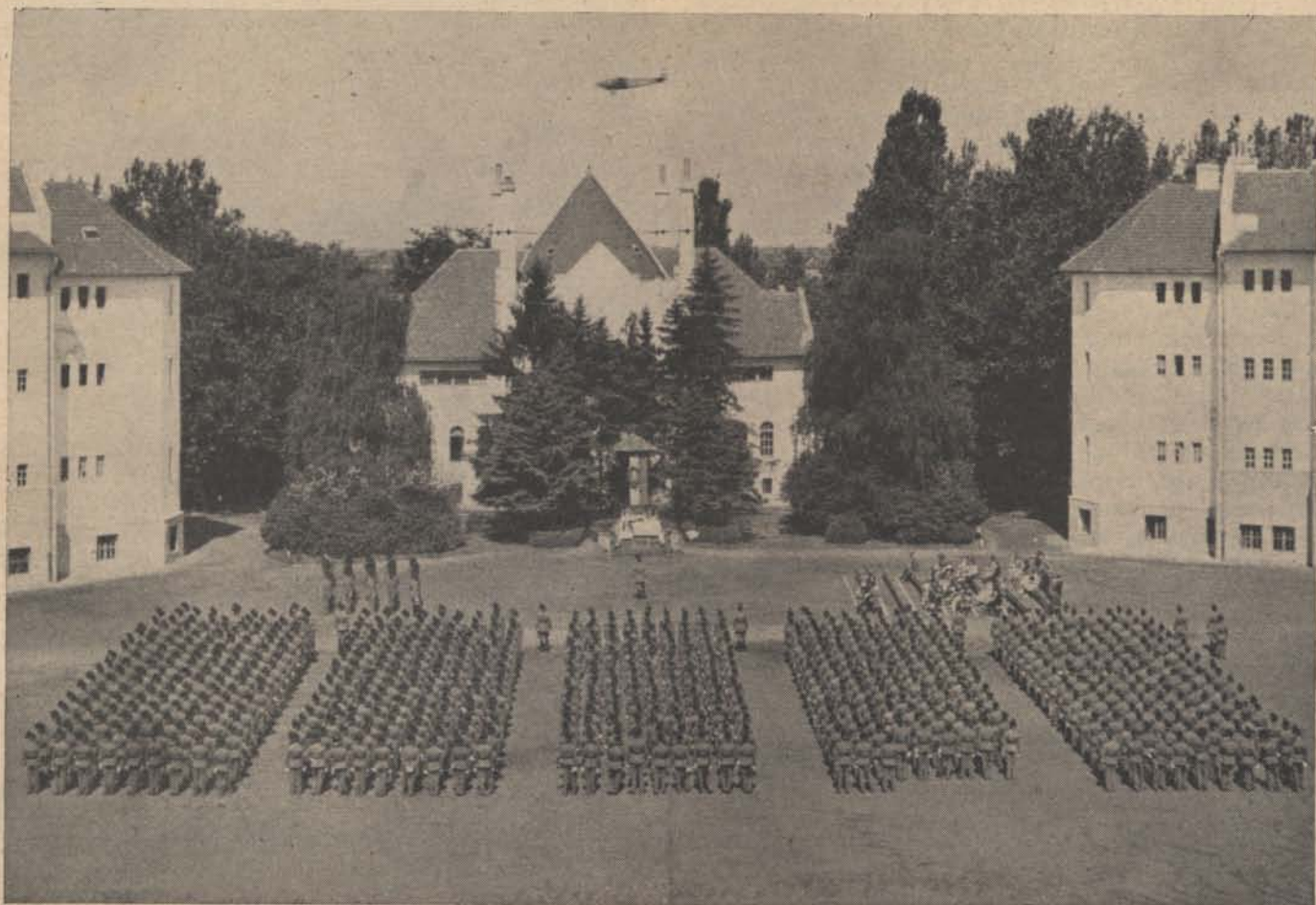
Ha a ló hamisan ugrott be, lovasát azonnal figyelmeztetni kell, ha maga meg nem érzi ezt. A lovat ebben az esetben is azonnal fel kell vétetni rövidített ügetésbe, a körre beljebb tartva rendeztetni és amikor egyenletesen halad, újból beugratatni. Ha a ló ismét hamisan ugrana be, úgy az előbbi megismételjük. Ha a ló többszöri kísérlet után is hamisan ugrik be, akkor a rövidített ügetésben való rendezés után a lovassal kis kört lovagoltatunk és ennek befejeztével adjuk a beugratás segítségét. Említettem ugyanis, hogy a vágatba való beugrást mindig a nagykörön hajtassuk végre a lovardában, mert a körre való hajlítottság jó előfeltétele a helyes beugrásnak. Ha a nagy körre való hajlítottság mellett nem érünk eredményt, fokozzuk a hajlítást a kis körön és ezáltal a helyes beugrás előfeltételét is.

Előadódhatik, hogy egyik-másik ló így sem fog helyesen beugrani. Ilyen lovaknál a lovagló pálcát a külső kézbe vesszük és a beugrató segítségek adásával egyidejűleg egy ütést mérünk kívül a ló farára. A beugrás súlya ugyanis a külső hátsó lábon van s ha a ló itt egy ütést kap, önkéntelenül is maga alá kapja ezt a lábát és helyesen ugrik be. Ez a segítség mindig célra fog vezetni. De hangsúlyozom, hogy a pálca segítség mellett okvetlenül adnunk kell a beugratás segítségét is, mert a ló csak akkor fogja a helyes beugrást megtanulni.

Mikor a lovak nyugodtan, helyesen, egyenletes ütemben vágtaznak, akkor vezényelheti az oktató az egyenest, mert ilyenkor nem lesz már elrohanás.

Ha az előző munka helyes volt, akkor a vágatmunkából egyik és másik kézen is kb. 5—5 perc elég, a kézváltásnál néhány perc pihenőt közbeiktatva.

A vágatmunka befejeztével nagyon hasznos és célszerű a lovakat ügetésben jó lendületesen előrelovagolva megnyújtani. Ezt a munkát mindig könnyű ügetésben végeztessük, mert a legénységi hátslovak nincsenek abban az egyensúlyi helyzetben, hogy lovagolva megnyújtani. Ezt a munkát mindig könnyű lengő háttal hordozni képesek legyenek. Ez a munka ne tartson tovább $\frac{1}{2}$ vagy legfeljebb 1 percre, mert a lovakat nagyon igénybe veszi.

Kormányzó Úr Ö Főméltósága 75-ik születésnapjának megünneplése a nagyváradai csendőr tanzászlóaljnál. Táborigmise.

Csak az ilyen munka után szabad a lovakkal oldalzásokot és a ló hátulja körüli fordulatokat végrehajtani, mert ezek a gyakorlatok már könnyen hajlítható, állítható, puha és engedelmes lovakat kívánnak.

A lovardát lehetőleg mindig sor alakításával, sorból való kilovaglással és a sorba való visszalovaglással fejezzük be.

Gyakran látható gyakorlatoknál a lovával birkózó jelentő lovas, aki semmiképpen sem képes a többitől elválni. Miért? Mert sohasem gyakorolták ezt. Tegyük fel, hogy hosszú birkózás után sikerült mégis nagynehezen a többiek közül kiválnia. Amint rendeltetési helyére, valamilyen törzshöz közeledik, ahol legtöbbször lovak is vannak, a ló elkapja lovasát és rohan, hogy minél előbb ott lehessen a többinél. A lovat társas ösztöne ragadja erre, viszont a katonalónak fegyelmezettnak kell lennie, készségesen kell elválnia a többitől és elrohanás nélkül kell azokhoz közeledni. Erre neveljük a lovakat a sor alakításával, a ki- és visszalovaglással.

A ló társas lény, ezért a ménesben levő lovak nem szélednek el, hanem együtt maradnak. Ritka az a ló, amelyik a többitől elkóborol. És mindezek ellenére, amikor egymás mellett vannak, így zártrendben is, részben játékból, részben rosszindulatból csipkedik egymást, aminek azután gyakran rúgás a következménye. Tehát a sor alakításával arra is szoktatjuk a lovakat, hogy nyugodtan, csipkelődés és rugdalózás nélkül álljanak egymás mellett. Ez ter-

mészletesen megkívánja a lovas legmesszebbmenő figyelmét. Ügyelni kell arra, hogy a ló állandóan rágja a zablát, mert így el van foglalta és nem törí másra a fejét. A zabla rágására a zabla átjátszásával készítjük a lovat. Ha a ló nem rágja a zablát, ez azonnali tarkó megmerevedéssel jár s a szárra erősen rádől. Ezt nevezzük „fa-pofával” való állásnak. A zabla átjátszása csuklóból történjék, egészen finom és váltakozó húzásokkal és engedésekkel. A láb-szárak legyenek mindkét oldalon jól a hevederen, hogy minden, farral való kitérés vagy a másik lóra való rátolási kísérletet rögtön meg tudjanak előzni. Egyébként figyelje a lovas a ló füleit, mert azokkal sokat elárul. Ugyanis, ha valamire készül, először a füleit vágja hátra, „konyit”.

Oktatónak és lovasnak mindig a jól végzett munka kellemes érzésével kell a lovardát elhagynia, ami csak helyesen felépített és végrehajtott munkarend mellett lehetséges. Rendszertelen, fej nélkül végzett lovardából szűrő oldalú, gyomrukat érző lovasok távoznak, ezenkívül pedig romlanak a lovak idomítottságban. Ésszerű munka mellett lovasaink mindig szívesen fognak a lovardába menni, de ugyanígy a lovak is.

Szükségesnek tartom végül megjegyezni azt, hogy az E—8. L. H. M. utasításban tárgyalt vezényszavakkal minden lovasnak tökéletesen tisztában kell lennie, mert a helyes munkához ez is feltétlenül szükséges.

Bűnügyi apróságok.

Irta: OLVHÁRY-MILVIUS ATTILA ezredes.

Nyomozásoknál arra kell törekednünk, hogy egybegyűjtött adataink között tökéletes rendet teremtsünk és azt meg is tartsuk. (A Bűnügyi Nyomozástan „Az adatok rendezése” — alatt említi ezt.) Adatainkra feltevéseket, következtetéseket kell felépítenünk. Ezek minősége a kiindulást képező adatok jóságától, helytállóságától függ. Ha nem tartunk rendet adathalmazunkban:

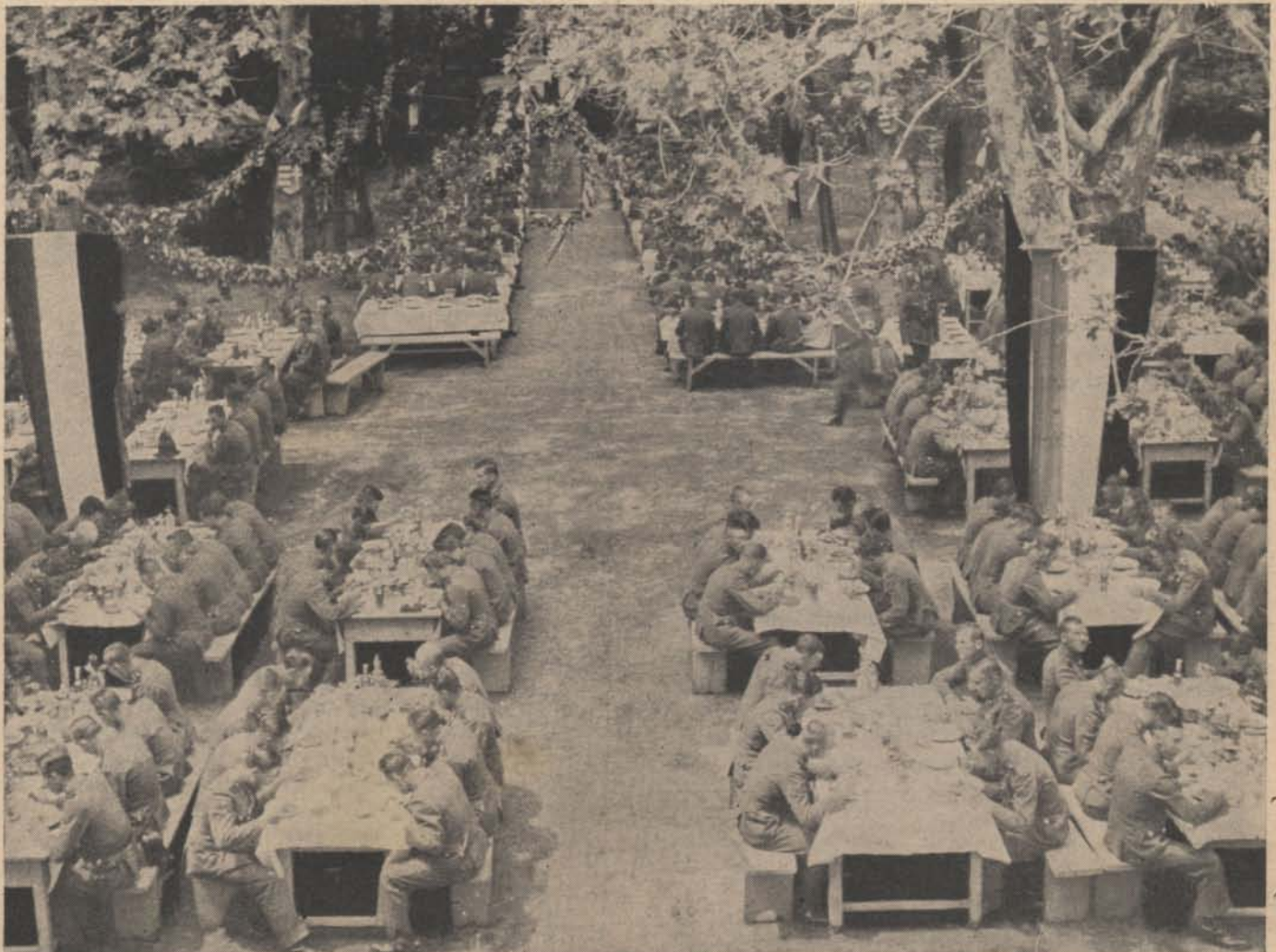
nem találjuk meg az egymásra utalásokat, összefüggéseket, másrészt

adataink közé nem odavaló is becsúszhat. Első esetben egy egész csomó értékes következtetési alaptól fosztjuk meg magunkat. A második esetben pedig nem odavaló, tehát hamis alapra építünk feltevést, következtetést, tehát hamis eredményekhez jutunk.

Hans Gross ír erről igen érdekes esetet: egy gyár tulajdonosnője este pénztárát rendezte. A bankjegyeket öt csomóra osztotta. Minden csomagba 1000 forint értékű bankjegyet tett. A csomagokat pénzszekrényébe helyezte el. Másnap reggel a pénzszekrényben csupán négy csomag pénzt talált. A pénzszekrény sértetlen volt. A tulajdonosnő azon a véleményen volt, hogy cselédje az éj folyamán megkaparintotta a pénzszekrény kulcsát, a szekrényt kinyitotta

és abból egy csomag pénzt: 1000 forintot ellopott. Ilyen értelemben tett is feljelentést a rendőrségen. A cselédlányt letartóztatták. Tagadott. A pénz elveszése óta már kb. egy hét telt el s a cselédlány bőröndjét csak akkor sikerült őrizetbe venni. A bőröndöt a vizsgálóbíró hivatalos helyiségébe vitték és a tartalmát ott a vizsgálóbíró személyesen vizsgálta át. A bőrönd tartalmát széjjelteregette az asztalon és azután darabonként átvizsgálta, de a szegény ember vicik-vacakján kívül semmit sem talált benne, semmi gyanúsat. A vizsgálóbíró csalódottan rakosgatta vissza a holmit a bőröndbe. Eközben olyan papírszalag akadt a kezébe a holmi között, amilyennel bankok szokták a bankjegykötegeket átkötni. A szalagon az Osztrák—Magyar Bank cégjelzése állott: „200 drb à 5 forint”, tehát: 1000 forint. Pont annyi, amennyit elloptak. A sértettet azonnal kikérdezték, hogy az ellopott 1000 forintot ezzel a szalaggal csomagolta-e össze előző este. Az asszony előadta, hogy a bankokból gyakran kap a pénzzel együtt ilyen szalagokat s ezeket a pénz rendezésénél fel is szokta használni. Arra azonban nem emlékszik, hogy a neki felmutatott papírszalaggal kötötte-e át az eltűnt 1000 forintot, vagy sem.

A vizsgálóbíró képzett kriminalista volt s így a papírszalagot, mielőtt abból — mint adatból — következtetett volna, beható vizsgálat alá vette. Eköz-

Kormányzó Úr Ö Főméltósága 75-ik születésnapjának megünneplése a nagyvárad csendőr tanzászlóaljánál. Egytálas díszebéd.

ben a szalagon alig észrevehető, elmosódott ceruza-felírást fedezett fel; „VIII/24.“ állott a szalagon. Az Osztrák—Magyar Banknál folytatott puhatolások során a vizsgálóbíró megállapította, hogy ezt a feljegyzést az a bankhivatalnok vezette rá a szalagra, aki a bankban a pénzt csomagolta és a feljegyzés a csomagolás napját jelzi. Ezzel szemben a terheltet már augusztus 22-én letartóztatták és azóta megszállás nélkül őrizetben volt. A helyzet ilyenképpen értelmetlennek tűnt. A vizsgálóbíró gondolkodni kezdett s rá is jött a rejtélyes kérdés magyarázatára. A vizsgálóbíró a cseléd bőrdíjait szeptember elsején vizsgálta át az irodahelyiségben. Vizsgálat közben belépett a törvényszéki szolga, aki a vizsgálóbíró havi illetményét kézbesítette. A szolga a bankból magával hozott pénzből leszámolta a bíró illetékét és eközben a szerencsétlen papírszalagot véletlenül pont arra az asztalra ejtette, amelyen a terhelt széjjeltergetett holmija hevert. Ezt sem a vizsgálóbíró, sem a jegyzőkönyvvezető nem vette észre.

Vessük fel ezzel kapcsolatosan a következő kérdést: mi történt volna, ha a papírszalagon története- sen nem „VIII/24.“-e, hanem pl. VIII/20. állt volna? Ez is állhatott volna rajta, hisz a bankhivatalnok mindennap csomagol bankjegykötegeket és így a vizsgálóbíró fizetése származhatott volna éppen úgy egy augusztus 24.-ét megelőző csomagolásból is! Ebben az esetben az adatok felületes kezelése, rendezése következtében visszavonhatatlanul rásütötték volna a bűnösséget a cselédre.

Egy másik alkalommal a szabadban meggyilkolt ember hulláját találták. Az áldozat széjjelvert fejével és égnek meredő, megüvegesedett szemével olyan borzalmas látványt nyújtott, hogy a helyszínelésben résztvevő községi bíró ráborította a saját felöltőjét. Erről azután mindenki megfélemedezett (nem tartottak rendet az adatok között) s végül is a kabát bűnjellé lépett elő, amely sok fejtörést okozott a nyomozás embereinek, míg végül sok hiábavaló munka után egészen véletlenül rájöttek az igazságra.

Nem egyszer okozott már zavart a nyomozásnál a helyszínelők lábnyoma, ujjnyoma, eldobott cigarettája a helyszínen. Jegyezzük meg tehát: feltétlenül teremtsünk rendet az adatgyűjtésnél. Ne bízunk az emlékezetünkben, jegyezzük mindent fel! Ez biztosítja az áttekinthetőséget és ez véd meg a tévedéstől, melléfogásoktól.

*

A bűnözők cselekményeik elkövetésénél a tőlük telhető legnagyobb körülményekkel, leleményességgel, ravaszsággal járnak el. Tehát eszközökkel is dolgoznak. Ez különösen az úgynevezett intellektuális bűncselekményekre nézve (csalások, hamisítások) áll fenn. Ha a nyomozó sikert akar elérni a bűnöző ravaszságával, furfangjával szemben, hasonló, sőt jobb fogásokkal kell élnie. A nyomozónak túl kell járnia a bűnöző eszén.

Weinigert ír le erre nézve egy érdekes esetet. Igaz, hogy ennél az esetről nem a nyomozás emberei, hanem maga a sértett járt túl a bűnöző eszén. Egy vendégnek a kávéházból ismeretlen tolvaj ellopta a felöltőjét. A sértett a hírlapokba a következő szövegű hirdetést tette közzé: „Január 10-én az x... kávéházból ellopták barna, bársonygalléros

felöltőmet. A felöltő bélésébe 300 márka volt belevarrva. 100 márka jutalomban részesítem azt, aki a kabátomat a 300 márkával együtt N. N. utcai lakásomra visszajuttatja.“ A kabátba bevarrt 300 márka természetesen csupán csel volt. A sértett úgy okoskodott, hogy a tolvaj a kabátot vagy eladta, vagy elzálogosította. Mindkét esetben igyekezni fog a kabátot visszaszerezni, hogy a bevarrt 300 márkához hozzájusson. Így is történt. A rendőrség, melynek a sértett a hirdetést tudomására hozta, a zálogházakkal szemben intézkedett és a tolvajt sikerült lefűlelni, midőn a barna felöltőt ki akarta váltani.

*

A gyanúsított, a sértett és a tanúk előadását, tehát az általuk szolgáltatott adatokat helytállóságukra, megbízhatóságukra nézve gondosan ellenőrizni kell (adatok vizsgálata és bírálata), mielőtt ezeket az adatokat rekonstrukciós munkáknál — akár feltevések kiinduló pontjául, akár következtetések alapjául — felhasználnánk, mert a felsoroltak tévedhetnek és hazudhatnak is.

Az adatok ilyen ellenőrzésének (vizsgálatának, bírálatainak) több módja van. (L. Bűnügyi Nyomozástan I. kötet.) Itt csupán ezek egyikével kívánok foglalkozni. A személyi jellegű adatok helytállóságát ugyanis igen jól lehet ellenőrizni, ha azokat a meglevő, már ellenőrzött és még megbízhatónak minősített tárgyi jellegű adatokkal (helyszíni adatok, helyzet, nyomok, elváltozások, bűnjelek) összehasonlítjuk. Így pl. annak a gyanúsítottnak az előadását, aki azzal védekezik, hogy barátját a szobájában pisztollyal véletlenül lőtte agyon, a lövési nyomokkal, a holttest helyzetével, a boncolás megállapításával ellenőrizhetjük. A biztosítási csalót — aki betörést színlelt — leleplezhetjük, ha a helyszíni adatokból ki tudjuk mutatni, hogy behatolás nem történt, vagy hogy a betörők által elvitt értékek egyáltalán meg sem voltak, vagy nem is az állítólagos betörés színhelyén voltak. Bertillon hírneves francia kriminalista (a testmérőrendszer, a bűnügyi fényképnyilvántartás és a szakszerű személeírás megalkotója, általában a korszerű kriminaltechnika egyik legjelentősebb úttörője) végzett egy alkalommal igen értékes és érdekes helyszíni és bizonyító munkát.

1908-ban Franciaországban egy Réng nevű bankárt fejszecsapásokkal ismeretlen tettes, vagy tettesek a lakásán meggyilkolták. A gyilkosok a szomszédos szobában többek között kifeszítettek egy amerikai (gördülő) redőnnyel ellátott íróasztalt is. A nyomozás Renard nevű szobainas és Courtios nevű hentes ellen olyan súlyos adatokat eredményezett, hogy gyilkosság és rablás nyomatékossá gyanúja miatt mindkettőjüket letartóztatták. Courtios a cselekmény elkövetését beismerte, azzal, hogy arra Renard birta rá és Renard volt az is, aki neki az íróasztal feltörésénél segédkezett. Renard ezzel szemben határozottan tagadott. Tagadta, hogy a bűncselekményben bármi része is volna.

Bertillon azt a feladatot kapta, hogy Courtios vallomásának helytállóságát a helyszíni nyomok segítségével ellenőrizze. Bertillon a nyomokból elsősorban is az íróasztal feltörésénél használt eszközöket igyekezett megállapítani. Ez sikerült is

(Bálint főtörm. felv.)

neki. Megállapította, hogy az íróasztal feltörésénél a tettes vagy tettesek egy kertészkést, egy lakatos-vésőt és egy régi kopott asztalos-vésőt használtak. Az asztalos-vésőt a nyomokból megállapíthatólag csak az íróasztal baloldalán alkalmazták.

Bertillon a nyomokból a következőket tudta leolvasni és bizonyítani:

1. Az első feltörési kísérletet a meglehetősen keskeny és vékonypengéjű kertészkéssel végezték.

2. Ez a késpenge azonban a csupán egyik oldalon megtámadott gördülő redőnybe ékelődött s eredményt nem értek így el.

3. Egyidőben mindkét oldalon kellett a feltörés munkáját folytatni, hogy az ékelődés elkerülhető és a redőnyzárnak az oldalsíneken való egyenletes futása biztosítható legyen; a tettesek így is cselekedtek, a bal- és jobboldalon egyidőben igyekeztek a redőnyzárát felnyitni. Ennél a műveletnél az asztalos-vésőt a baloldalon, a lakatos-vésőt pedig a jobboldalon alkalmazták.

4. A redőnyzár szélessége miatt nem látszott lehetségesnek, hogy egyetlen ember, mindkét kezében egy-egy szerszámmal, a redőny két szélén egyidőben dolgozhasson. De ha ezt valaki — ebben az esetben Courtois — meg is tudta volna tenni, harmadik keze mégsem volt, hogy az íróasztalt lefogja. Pedig le kellett fogni, mert ellenkező esetben

az egész íróasztalnak himbálódznia, mozognia kellett volna.

5. Ennek viszont az lett volna a következménye, hogy az íróasztalban álló tárgyak felborulnak, az íróasztal fiókjainak tartalma egymás hegyére-hátára kerül. Mind ez azonban nem történt meg, tehát az íróasztalt két ember törte fel és így Courtois vallomásának ama része, hogy az íróasztal feltörésénél tettestársa volt, helytállónak bizonyult.

A Csendőrségi Lapok szerkesztőségében az alábbi könyvek kaphatók:

Próbacsendőrök tankönyve, 4.— P.

Tábori rendészeti szolgálat, 1 P 90 f + portó.

(A könyv bizalmas, csak ajánlottan küldhetjük.)

Ezenkívül:

A csendőrség 1943. évi elhelyezési térképe, 50 f.

Máshol nem kaphatók!

Rendelés a Csendőrségi Lapok 25.342. számú csekk-számlájára történő befizetéssel eszközlendő.

A Szervezeti és Szolgálati utasítás

kifogyott, ennek rendelését egyelőre mellőzni kérjük. Ha ismét kapható lesz, közöljük olvasóinkkal

A helyszín nyitott könyv.

„Nincs itt semmi“... c. pályázatunk anyagából.

Írta: NEMESHANYI JÓZSEF őrmester (Vaszar).

Az 1931-ik évben az ajkai őrsön Gáspár Péter* helybeli lakos, hentes és korcsmáros panaszkolta, hogy az elmúlt éjszaka a húsfeldolgozó műhelyébe betörték, onnét 10 kg. olvasztott zsírt és 5 kg-nyi füstölt szalonnát elloptak.

Az eset nyomozására vezényelt járőrben járőrtárs voltam.

A húsfeldolgozó műhely az épület végén volt, annak bejáratí ajtaját sértett nyitotta ki azon a reggelen, amikor a bűncselekményt felfedezte. A műhelyben két zsíros hordó volt, tele olvasztott zsírral. Az egyik hordóból kézzel szedték ki a tettesek a zsírt. A hordó mellett pirosszínű elégett gyufaszálak voltak elszórva. A füstölt szalonna a hordók fölött, a mennyezetre felfüggesztett rúdra volt felrakva, melyből 4—5 tábla hiányozhatott. A műhely mennyezete deszkázott volt, közepén 60 cm. hosszú és 25 cm. széles nyílással, hogy a zsír sütése alkalmával a gőzök eltávozzanak. A szellőző lyukat este 20 óra tájban a sértett segédje egy deszkadarabbal befedte, hogy macska vagy más állat a műhelybe ne tudjon bemenni.

A helyszíni szemlét a műhely padlásán folytattuk. Feljáráshoz a pajtában levő létrát szokták használni. Ezt a létrát a pajtában meg is találtuk, rajta zsíros kéztől eredő nyomok voltak. Mivel használható nyomot nem találtunk rajta, oda vitettük a feljárathoz és felmentünk a padlásra. A padlásajtó rozoga deszkatákolmány volt, melyet vasretesz, vagy lakat helyett egy fadarabkával zártak be. A fadarabkán és az ajtó nyílási oldalán zsíros kéztől eredő nyomok voltak láthatók. A padláson a szellőző nyílás felső oldalán ugyanilyen nyomokat találtunk, és körülötte több pirosszínű, elhasznált, felerészben zsíros gyufaszálakat és a porral belepett lim-lom között egy nem poros, szürkészínű csontgombot, rajta néhány szürke ruhaszálat. Más nyom a helyszínen nem volt.

A helyszín adataiból a következő feltevést állítottuk össze:

1. A bűncselekményt a helyzettel ismerős, véznatestű egyén követhette el;
2. A tettes tudta, hogy a létrát hol tartják, a padlás szellőző nyílása hol van és az alkalmas a behatolásra;
3. A tettesnek szegény embernek kellett lennie, kinek a zsírvásárlásra nincsen pénze;
4. Bányászember lehetett, mert piros gyufát használt és azt csak a bányatelepi Bányamunkások Szövetkezetében árusítják a tagoknak és végül,
5. A bűncselekmény elkövetésekor szürke ruhát viselhetett.

A nyomokból a bűncselekmény mikénti elkövetésére így következtettünk:

a korcsmai záróra után, midőn már minden elcsendesedett, a tettes a pajtából a létrát a feljáróhoz vitte, azon a padlásra felment. A padláson gyufát gyújtott, hogy a szellőző nyílásról a deszkát eltávolíthassa. A nem zsíros gyufaszálak ekkor kerülhettek a nyíláshoz. A nyíláson leereszkedett a tettes a mű-

hely közepén levő zsíroshordó szélére s onnét a földre. Eközben szakadhatott le a kabátgombja. Ott ismét gyufát gyújtott, hogy körülnézhessen. Ezt bizonyítják a műhelyben talált nem zsíros gyufaszálak. A zsírt és szalonnát a hordó szélére állva, a nyíláson keresztül rakhatta fel a tettes a padlásra, miközben gyufát is gyújtott s ezért ezek a gyufaszálak a zsíros kezétől most már zsírosak lettek. A szellőző nyíláson talált zsíros kéznyomból, a padláson talált elhasznált zsíros gyufaszálakból és a létrán látható zsíros kéztől eredő nyomokból arra következtettünk, hogy a tettes egyedül volt és a padláson keresztül távozott a műhelyből.

Ezekkel az adatokkal indultunk el és megkezdtük a nyomozást. Lelki szemeink elé idéztük a számításba jöhető egyéneket és mérlegeltük, hogy melyik fér a 25 cm széles nyíláson keresztül a műhelybe. A gyanunk egy Bakter József nevezetű bányászra terelődött, akinek sohasem volt pénze és vékony, sovány ember is. Megkérdeztük sértettet, hogy Bakter dolgozott-e már náluk és milyen ruhában volt. A válasz meglepett bennünket, mert közölte, hogy kb. egy héttel ezelőtt a műhely előtt Bakter fát vágott s akkor szürke cénaruhát viselt. Az őrsről távbeszélőn megkérdeztük a bányát, hogy Bakter melyik műszakban dolgozik. Megtudtuk, hogy éppen lent van a bányában és 22 órakor jön fel. A felvonót kezelő gépésztől megtudtuk azt is, hogy Bakter ünneplő ruhában ment le a bányába, amiért leszállás előtt „szekálták“ is a társai, hogy talán lakodalomba készül. Megtudtuk azt is, hogy máskor szürkés cénaruhában szokott munkára menni.

Ekkor 18 óra volt. Elhatároztuk, hogy azonnal Bakter lakására megyünk és körülnézünk. Megérkezésünkkor Bakterné meglepődött, de mivel általános dolgokról kezdtünk vele beszélgetni, nyugodtabb lett. Beszélgetés közben az asztal sarkán egy doboz piros gyufát láttunk, mely zsíros volt. Nagyon megörültünk ennek...

Megkérdeztük Bakternét, hogy milyen ruhában ment el a férje dolgozni. Azt mondta, hogy szürkében. Amikor közöltük vele a megállapításunkat, azt mondta, hogy megfeledezett és most jutott eszébe, hogy a férje szürke ruhája nagyon piszkos volt, azt kimosta és jelenleg a padláson szárad. A kabátot meg is találtuk ott és láttuk, hogy egyik szürke gombja hiányzik és a kabát zsírfoltos. A kabát gombjai a helyszínen talált gombbal színben és nagyságban megegyeztek. A kabátot Bakternével elvitettük a község házára, a gyufát pedig kicseréltük és a zsírosat magunkkal vittük.

Kikérdezésekor az asszony semmit sem akart tudni az esetről. A lopott zsír és szalonna előkerítése végett házkutatást tartottunk, de szalonnát és zsírt nem találtunk. Arra a kérdésre, hogy miből főzte meg az ebédet, Bakterné azt mondta, hogy a szomszédban kért kölcsön zsírt. Mikor pedig azt kérdeztük, hogy hogyan lett zsíros a gyufa — elszólva magát —, azt mondta, hogy ma reggel vette ki a férje zsebéből. Aztán elkezdett sírni és beismerte, hogy az éjszaka folyamán a férje Gáspáréktól zsírt és szalonnát lopott. A zsír és szalonna hollétéről felvilágosítást adni nem tudott, mert szerinte azt férje rejtette el valahova.

A bizonyítékok birtokában elmentünk a bánya felvonójához és a 22 órakor felszálló Bakter elé tár-

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

tuk az adatokat, ki látva, hogy most már hiába tagad, beismert mindent. Bakter a zsirt és szalonnát egy kékfestő köténybe csavarva, a határban elásta s ott meg is találtuk. A bűnjeleket őrizetbe vettük, Baktort lopás büntetvéért, a feleségét pedig bűnpártolásért feljelentettük.

Igy sikerült egy 5000 lelket számláló községben a betöréses lopás tettesét a helyszíni adatokból kiindulva kinyomozni. Szeretném, ha fiatalabb bajtársaim úgy, mint én annak idején, megjegyeznék a tanulságokat és szemelőt tartanak, hogy a *helyszíni az adatok kincsesbányája, melyet a csendőrnek kell kiaknázni*. A talált kincset — az adatot — mint néma tanut, meg kell tudni szólaltatni és vele beszélni, mert ez szintén a csendőr feladata. Az a csendőr, aki e néma tanukkal — adatokkal — beszélni tud, kevés fáradsággal szép eredményeket érhet el.

Az út Nagy-Japánig.*

Írta: RÁSY BARNA ny. őrnagy.

(Második közlemény.)

Csuzima.

A *Csendőrségi Lapok* május 1-i számában röviden összefoglalva ismertettem azokat az előzményeket és okokat, amelyek Japán első nagy háborújához vezettek. Ez a háború volt a nagyhatalmi út kezdete és Liaojangon, Port-Arthuron át Mukden volt ennek az útnak kimagaslóan döntő jelentőségű első győzelmi állomása. Mukdennél döntő vereséget szenvedett az orosz szárazföldi haderő. A japán katona itt jobbnak bizonyult, mint az orosz, Oyama és tábornokai leleményesebb vezetőknek, mint Kuropatkin és alvezérei.

Az egész világ meglepődve, Oroszország pedig megdöbbenve fogadta a mukdeni csatavesztés hírért. Szégyenkeztek is miatta. Orosz katonai és politikai körökben a nagyhatalmi önértet kényszerűen mardosó tekintélyvesztésnek érezték. Nem tudtak és nem akartak belenyugodni abba, hogy Mukdennel együtt most már a háború is elveszett. Arra a kérdésre, hogy folytassák-e a háborút, vagy békét kérjenek, Szentpéterváron a háború tovább folytatása mellett döntöttek.

Katonai szemmel nézve, a helyzet nem látszott teljesen kilátástalannak. Kuropatkin Linevics tábornokkal váltották fel, akinek sikerült a visszaözlő orosz hadakat Mukdentől északra megállítania. Itt a kötelékeket újból rendezték és valamennyire helyreállították a csapatok harcképességét is. A terv az volt, hogy az oroszok tovább folytatják visszavonulásukat s az őket követő japánokkal csak akkor bocsátkoznak újra harcba, ha majd azoknál utánpótlási nehézségek mutatkoznak. A japán utánpótlás forrása messze volt... Hátul az anyaországban, tehát egy olyan területen, amelyet nemcsak a tenger, hanem száz meg száz kilométeres távolságok választottak el a harcoló hadseregtől. Ebben az időben az utánpótlás még igen nehéz kérdés volt. Akkoriban — kerek ötven esztendővel ezelőtt, — nagy létszámú hadseregek ellátási gépezete még nem működött oly tökéletesen, mint napjainkban. Észszerű volt tehát

az a számítás, hogy minél messzebbre vonulnak vissza az oroszok, annál inkább fognak növekedni a japán utánpótlási nehézségek. Még inkább megerősítette a számításokat és reménykedést, hogy ebben az időben az oroszok Balti tengeri hajóhada már útban volt a Távolkeleti vizekre.

Ez a hajóhad eredetileg azzal a rendeltetéssel futott ki Libau kikötőjéből, hogy a körülzárt Port-Arthurt a japánok ostroma alól felszabadítsa; mérjen döntő csapást az útját álló japán tengeri erőkre, egyesüljön a Vladivosztokban veszteglő orosz hadihajókkal és akadályozza meg, hogy a japánok utánpótlási anyagot és friss csapatokat hajózhassanak ki a koreai félszigeten. Az elhatározás tehát, hogy a háborút tovább folytatják, tulajdonképpen realitásokban gyökerezett és éppen ezért természetesnek látszott. S valóban: a mukdeni veszített csatát nem kellett feltétlenül az orosz-japán háború sorsát véglegesen eldöntő csatának tekinteni. Oroszország nagy volt és hatalmas, ember-tartalékai kimeríthetetlenek... Kutuzov annakidején visszavonult Napoleon seregei előtt s ez a visszavonulás vitte pusztulásba a grand arméet... Miért ne lehetne ezt a japánokkal is megismételni...!?

A tekintélyes balti hajóhad képében olyasvalami is felrajzolódott a derűlátás távoli horizontján, ami végzetessé válhatott a Mandzsuriában harcoló szárazföldi japán haderőre... Mi lesz ezzel a japán szárazföldi hadsereggel, ha elvágják anyaországi összeköttetéseitől...?

Ezek a lehetőségek felvillanyozták a mukdeni vereség hírével eleinte igen levert vezető orosz katonai köröket; egyesek odáig mentek a hirtelen támadt lelkes derűlátásukban, hogy egy készülő „japán Szedánt” emlegettek. Ez a reményteljes felbuzdulás olyannyira hatalmába kerítette magát Miklós cárt is, hogy meghallgatni sem volt hajlandó azokat, akik a valóságos helyzetet akarták előtte megvilágítani.

Mert mi volt a valóságos helyzet?

A valóság az volt, hogy ebben az időben, 1905 márciusában, már zúgott, kavargott minden Oroszország belsejében. A különböző belpolitikai okok miatt amúgy is nyomott és feszült hangulat a vereségek hírének hatása alatt egyre erősebben forradalmi jelleget öltött. Ahhoz, hogy a szárazföldi hadsereg Mandzsuriában újból lelkes bátorsággal felvehesse a harcot s hogy az orosz hajóhad győzelmi akarattól áthatott szellemmel vágjon neki nem könnyű feladatának, ahhoz az kellett volna, hogy az ország egységes egészben álljon együtt az arcvonalon s az arcvonalt mögött. Az országnak együttesen kellett volna akarnia a győzelmet. A cár országa azonban — annó 1905 — nemcsak hogy nem állott egységben összeforrvá, ellenkezőleg: a politikai pártok többsége éppen a vereséget akarta, hogy így a cári uralom elbukjék. Abban az időben, amikor az orosz hajóhad a messzi sárga vizek felé hajózott, Moszkvában, Kijevben és más nagyobb városokban utcatorlaszokat kellett megrohmozniok a lázongások megfékezésére kivezényelt kozák és dragonyos ezredeknek. Az arcvonala induló katonák között lázítás folyt már a mukdeni csata előtt is s a lázítás a port-arthuri és mukdeni vereségek után mind aggasztóbb méreteket öltött. Az orosz hajóhad legénysége a csaknem 20 ezer kilométeres hosszú úton éppen olyan mogorván, lelkesedés nélkül tartott a

* A szerző rádióelőadása június 19-én.

sárga vizek irányába, mint a szárazföldi hadsereg katonái Mandzsúria csatamezői felé.

Hiába voltak a földrajz-hadászati helyzet kecsgető esélyei... Hiába mutatta a térkép: milyen könnyű lenne elvágni a japánokat utánpótlási vonaluktól... Egy, a forrongás lázában égő országban, a forradalom szelétől átjárt katonákkal és tengerészekkel ezt a háborút egy olyan ellenféllel szemben, mint a japán, megnyerni nem lehetett. Ez volt a nyers igazság.

A 14 évvel később tragikus véget ért, szerencsétlen cár persze nem így látta a dolgokat. Miniszterei és szárnysegédei gondoskodtak róla, hogy uruk fülébe ne kerüljenek túlságosan kellemetlen hírek... A cár nem szerette ezeket.

Azok a vezénylő tábornokok és tengernagyok, akik valamennyire közelebb állottak a valóságos élethez, valamennyire közvetlenebb érintkezésben éltek a hadsereggel és a haditengerészettel, akik nyitott szemmel látták s figyelték az eseményeket s akiknek meg volt a kritikai képességük, érezték és tudták, hogy a balti tengeri hajóhad nem tudja majd teljesíteni a reá bízott feladatot. Egyszerűen azért nem, mert ez a feladat: teljesíthetetlen.

Így látta és ilyennek ítélte a helyzetet maga a jónévű és tekintélyű örvendő, magas képzettségű Roshdesztvenszky tengernagy is, az orosz balti tengeri hajóhad parancsnoka. Persze katona volt s a parancsnak engedelmeskedett.

Már a hajóút elején kényes, kellemetlen mellékeseemény tette még idegesebbé az orosz hadihajók fedélzetén uralkodó, mindennek inkább, mint lelkesnek mondható hangulatot. Az angol partok közelében egy éjszaka japán torpedónaszádoknak vélt angol halászbárkákra tüzeltek az oroszok s több ilyen halászbárkát elsüllyesztettek. Az angolok felháborodását sikerült diplomáciai bocsánatkéréssel,

a vizbefúltak hozzátartozóit pedig magas összegű kártalanítással lecsillapítani, de el kellett tűrnie az orosz hajóhadnak, hogy útjában egészen az afrikai partvidékig egy angol cirkálórj kövesse.

Három hónapi hajózás után Madagaszkár déli csücske táján járt a hajóhad. Itt hosszabb tartózkodásra horgonyt vetett. Éles lőszerezéssel kellett lőgyakorlatokat tartani, mert a bevonultatott tartalékosok tüzérségi kiképzése hiányos volt.

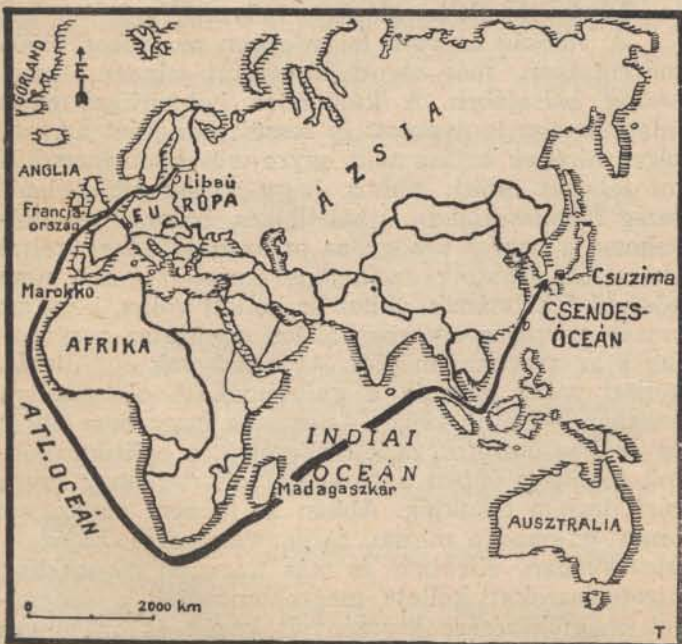
Javában folyt a tengeri hadgyakorlat, javában dörögtek a hajóágyúk, amikor híre érkezett, hogy Port-Arthur megadta magát. Az amúgy is minden önbizalom és győzelmi remény nélkül útnak indult Roshdesztvenszky most biztosan számított arra, hogy parancs jön, amely a hajóhadat útjában megállítja és visszatartja a Port-Arthur eleste után különösképpen esélytelennek látszó kísérlettől. A parancs a francia tengeralatti táviró segítségével meg is érkezett. Tartalma azonban nem az volt, hogy a hajóhad forduljon vissza vagy álljon meg, hanem ellenkezőleg: teljes gőzzel, a leggyorsabb ütemben folytassa útját.

Roshdesztvenszky tisztán látta a helyzetet. Jól ismerte a fiatal japán haditengerészetet, tudta, hogy sem Port-Arthurt, sem Vladivosztokot nem érheti el. Útját fogja állni egy hajóhad, amely számszerűleg körülbelül olyan erős, mint az övé, tüzérségi és általában műszaki tekintetben pedig jóval felette áll. A japán hadihajók háta mögött ott az anyaország, a fedélzeteken pedig emberek, akik égnék a harcivágytól és rajongó lelkesedéssel készek életüket áldozni hazájukért. Az ő tengerészeinek viszont a hosszú tengeri úton szénfelvételek alkalmával még kimenőt sem lehetett engedélyezni, mert oly sűrűn és annyiszor fordultak elő szökések, ahányszor csak arra alkalom nyílt.

Roshdesztvenszky hideg, józan fővel mérlegelt. A mérlegelés eredménye körülbelül ez volt: a japán hajóhad műszakilag felismerhetően, erkölcsi tekintetben pedig összehasonlíthatatlanul jobban áll, mint az orosz. Tehát: győzni nem lehet! Az út nem Vladivosztokba, hanem a megsemmisülésbe vezet! De mint hasonló helyzetben a világtörténelemnek sok hadvezére, — ő is mindennek fölébe helyezte katonai esküjét. Engedelmeskedett. Jobb belátása ellenére is, haladéktalanul eleget tett a kapott parancsnak. Kiadta rendelkezéseit a továbbindulásra. Érzelmait igyekezett tisztjei és legénysége előtt eltitkolni s mielőtt Madagaszkárból tovább indultak, lelkesítő beszédet intézett hozzájuk. Maga azonban reménykedett, hogy közben sikerül a cárt, illetve a szentpétervári legmagasabb hadvezetőséget jobb belátásra bírni. Amikor híre jött a mukdeni csatának, melyben az orosz szárazföldi haderők döntő vereséget szenvedtek, hosszú kábelsürgőnyt menesztett az orosz fővárosba. Száraz érveket és szenvedélyes szavakat váltogatva, kérte a cárt, hogy a hajóhad épségét ne kockáztassa, ez a hajóhad a béketárgyalásoknál jó ütőkártya lesz kezében.

A válasz rövidesen megérkezett: Tovább! Előre! II. Miklós cár hajthatatlan maradt.

Mint szomorúan végződött életében oly sokszor, ez alkalommal is makacsnak mutatkozott, pedig makacsság helyett most nagyobb tájékozottságra és megfontoltságra lett volna szüksége.

A balti tengeri orosz hajóhad kereken 20.000 km-es útja Libanútól Csuzimáig.
(1904 okt. 15. – 1905 máj. 27.)

Tovább!

S az oroszok Balti tengeri hajóhada hajózott tovább a kapott parancs értelmében Port-Arthur, illetve Vladivosztok felé. Valóságban: a halálba!

A koreai tengerszorosban, Csuzima közelében, mint valami flottaparádéhoz felsorakozva állt a japán hajóhad. Élén Tógó tengernagy... Tenger-nagytól az utolsó tengerészig egyetlen nagy lelkesedés és harci vágy...

A szárazföldi csapatoktól naponta érkeztek a ragyogóbbnál ragyogóbb hőstettek hírei... Átkelés a Jalu folyón az oroszok tüzérségi és géppuska tüzeiben... a híres 203 méteres domb elfoglalása Port-Arthurnál... Kuroki csatát döntő oldaltámadása... Győzelem mindenfelé... s ők, a flotta: itt állanak tétlenül...

Amit azonban a háború normális és észszerű menete megtagadott volna Togo tengernagytól és harcvágyó tengeréseitől, azt lehetővé tette a cár lábdobbantása: „Így akarom!” Togónak és a japán hajóhadnak nem kellett sokáig várakoznia, hogy kiérdemelje a mikádó elismerését.

A koreai tengerszoros déli bejárájánál, ahol a Vladivosztok felé tartó orosz hajóhadnak előbb-utóbb fel kellett bukkannia, — lemérték minden távolságot. A japán tengerész tüzérség a megfelelő műszerek segítségével belőtte magát és a csatahajók fedélzetükön a nagyűrméretű, gorstűzelő ágyúkkal a legeszményibb harcrendben felállítva várták az ellenséget, mint ahogy az oroszlán ugrásra készen várja a biztos zsákmányt.

De hát csakugyan olyan állapotban volt az orosz hajóhad, valóban annyira nem volt semmi harci értéke, hogy „biztos zsákmánynak” lehetett tekinteni?

Nem! — Ezt állítani túlzás lett volna. Roshdesztvenszky sötétlátása, amit a valóságos helyzet felismerése okozott, teljesen indokolt volt. A tengerész-katonákat is csak a legerélyesebb fegyelmi eszközökkel lehetett az orosz hajók fedélzetén rendben tartani. Ez igaz! De nem szabad figyelmen kívül hagyni azt sem, hogy egy parancsnok, ha belátása ellenére kényszerítik harcra, mégis tudása legjavát adja. A legénység pedig mindig a maga életéért is küzd. Ami orosz oldalon harci kedvben és lelkesedésben hiányzott, azt — amikor az első ágyúk megszólaltak — valami kétségbeesett düh és elkeseredett elszántság pótolta.

Az első ágyúlövések 1905 május 27-ének hajnalán dördültek el. Ekkor tűntek fel az első orosz hadihajók a láthatáron.

Kezdetét vette a csuzimai csata.

A két hajóhad közül — ami a hajók és hajóágyúk számát, valamint a tonnamennyiséget illeti — az orosz valamivel erősebb volt. A japán páncélosok azonban kivétel nélkül újak és gyorsak voltak, az orosz hadihajók csak részben. Elkeseredett tüzérségi harcban kereken 500—500 ágyú ontotta egymásra a tüzet. A japánok messzehordó célbiztos tüze már az első órákban harcképtelenné tett néhány orosz cirkálót és torpedórombolót. Japán oldalon is bevágott egy-egy nehéz gránát a hajók testébe és ott is félrebillent egyik-másik, hogy szinte percek alatt elme-

rüljön s magával vigyen a tenger mélyébe az utolsó pillanatokban is a mikádót éljenző apró sárga embereket.

A vadul tomboló csata dél felé érte el tetőfokát.

Döntés még nem volt, de mindjobban kidomborodott a japán fölény. A japánok hajóágyúi biztosabban lőttek és messzebbre hordtak, mint az oroszoké.

Az orosz zászlóshajón, a parancsnoki hídon, szoborszerű mozdulatlanságban nézte Roshdesztvenszky a csata menetét. És ez a csata körülbelül úgy ment végbe, ahogy ő azt előre látta...

De mégsem egészen úgy... Embereit mintha kicserélték volna...

A tüzekek lázasdühösen töltögették a forrócsövű, füstölgő ágyúkat és eltorzult, kemény arcaikon halálmegvetés látszott, mikor elrángatták a gyújtózsínórokat. Roshdesztvenszky keserű reménytelenségében is büszke örömet érzett, amikor látta, hogy az orosz tengerész oly elszántan, hőiesen küzd a csuzimai tengerszorosban, mintha itt akarná megtorolni Port-Arthurt és Mukdent.

Az ágyúk bömbölése és a becsapódó gránátok robbanásai közben felcsillant előtte egy pillanatra a remény:

— Hátha!?

A reménykedés azonban valóban csak pillanatokig tartott. Nemcsak azért, mert Roshdesztvenszky túl józan volt ahhoz, hogy csodákban higgyen, hanem azért is, mert egyszerre közvetlenül a parancsnoki híd mellett becsapódott egy japán repeszgránát és az orosz hajóhad fővezére véresen, eszméletlenül esett össze.

A zászlóshajó, már amúgy is több tátongó réssel oldalában, recsegve, ropogva félrebillent. A parancsnoki híd körül tüzet fogott a hajó.

Elérkezett a vég!

Hűséges tisztjei és altisztjei felnyalábolták parancsnokukat, hordágyra tették és még maradt annyi idő, hogy egy torpedónaszádon az égő és süllyedő zászlóshajóról kimentsék. Néhány perc múlva az orosz parancsnoki hajó felett összezsaptak a hullámok.

A japánok különös éberséggel figyelték az orosz parancsnoki hajót. S amikor a megsebesült Roshdesztvenszkyt felvevő torpedónaszád kísérletet tett arra, hogy a csata színhelyét elhagyva, a vezéradmirálist valahol védett helyen partra tegye, villámgyorsan utána eredt két japán cirkáló s röviddel ezután Tógó tengernagy, a japán Trafalgár hőse, büszkén jelentette Tokióba: „A csata még nem ért véget, de a győzelem már a miénk! Az orosz hajóhad főparancsnoka, Roshdesztvenszky tengernagy foglyunk!”

A csata még tartott néhány órán át, de kimenelete már nem volt kétséges. Egyre több orosz hajó vált harcképtelenné, egyre nyomasztóbbá vált a japán tüzérségi fölény...

S amikor 1905 május 27-én az esti alkony a sárga vizekre leszállt — a cár büszkesége, reménye és utolsó ütőkártyája: a Balti flotta többé nem volt.

Kezdődik az utcai harc. Tüzelőállást foglalnak a gyalogsági lövegek.

Megnyitják a tüzet.

helységgharcból.

Tűztámogatás a padlásokról.

Előnyomulás.

Színlelt rablás.

Beküldte: TAKÁCS IMRE III. főtörzsőrmester
(Kosna.)

1939. június 9-én megjelent a törökszentmiklósi őrsön Gáspár Mihály* gazdálkodó és előadta, hogy aznap 13 óra tájban feleségével együtt a községbe ment bevásárlás céljából. A tanya felügyeletével Csipkés József 14 éves cselédjét bízta meg. Amint bevásárlás után hazatérőben voltak, 16 óra tájban a község keleti kijáratánál egy ismerőssükkel találkoztak, aki közölte velük, hogy ismeretlen tettes lakásukat kirabolta. A hír hallatára hazafutott az 1.5 km-re levő tanyájára. A cselédjét igen leverten és szomorúan a tanya udvarán találta, a lakásában pedig minden fel volt forgatva. A cselédje elmondotta, hogy egy ismeretlen férfi beállított a tanyába, őt megkötözte, azután pedig a lakást teljesen felforgatta s a konyhaszekrényt eközben felborította. Távozása alkalmával ismét feloldotta őt, majd arcul ütötte és egy nagy batyuval eltávozott.

A panasz felvétele után az őrsparancsnok azonnal egy lovas és egy kerékpáros járőrt vezényelt ki az ügy nyomozására.

A járőr a helyszínen 17 óra 25 perckor megjelenve az alábbiakat állapította meg:

Sértett tanyája Törökszentmiklós községtől 1.5 km. távolságra fekszik, keleti irányban. A tanya körül 100—300 méterre több kisebb tanya van. A tanya bekerítetlen udvara fiatal gyümölcsfákkal van beültetve, amelyek azonban a tanya udvarába való be- és kilátást nem akadályozzák. A tanya környékén reggeltől estig állandóan emberek dolgoznak, az udvaron, közvetlen a lakás előtt egy harapós kutya van láncra kötve. A konyha bejáratánál egy 2.5 méteres kötőfékszár hevert a földön. A cseléd szerint ezzel kötötte őt meg a rabló. A konyhában a konyhaszekrény felső része, amely tele volt cserép- és üvegedényekkel, a földön hevert összetörve. A szobában levő ágyakból az ágynemű s a szekrényekből a ruhanemű és egyéb tárgyak a szoba közepére voltak hajigálva. Sértett pénze a földredobott kabátja zsebében hiány nélkül meg volt. Olyan nyom vagy elváltozás nem volt található, melyből a tettes személyére lehetett volna következtetni.

Különös volt, hogy a sértett nem tudta megállapítani, hogy valamijét ellopták volna. Néhány pengő értékű ellopott ruhafélét emlegetett ugyan, de ebben is igen bizonytalan volt.

Ez a körülmény, de különösen az, hogy a helyszín felforgatását túlzott igyekezettel végezte valaki, továbbá, hogy a közeli földjeiken dolgozó szomszédok idegen embert nem láttak a környéken s kutyaugatást sem hallottak sértett tanyájából, igen kétségesé tette a rablás megtörténtét.

A sértett 14 éves cselédje egy darabig még kitarzott a rablás története mellett, de később a kereszt-kérdésekbe belezavarodott, ellentmondásokba keveredett s végül is beismerte, hogy az egész történetet ő találta ki. Elmondta, hogy a községbe távozott gazdája rábizta a tanya felügyeletét. 15 óra tájban megéhezett és bement a konyhába kenyeret szelni, amit a szekrényben tartott zsírral akart megkenni. Mivel a szekrény magasabb volt nála, ezért felmászott an-

nak alsó részére és a kenyeret megkente zsírral. Amikor a szekrényről le akart lépni, a szekrény megbillent és a felső része az edényekkel a konyha földjére zuhant és minden összetört. Nagyon megijedt, hogy gazdájától kikapsa hogy a gyanút elterelje magáról, kitalálta a rablás meséjét. A szobában levő ágyakból és szekrényekből mindent kiszórt, a kötőfékszárat pedig a konyhaajtó bejáratához készítette, hogy a helyszínnel is a rablás látszatát keltse. Arra nem is gondolt, hogy a csendőrök túljárnak az eszén.

Több, ehhez hasonló, színlelt bűncselekményt közöltünk már. Az indító ok mindeniknél más és más volt. Félelem, haszonlesés, feltűnési vágy, bosszú stb. A hibát is megtaláltuk mindeniknél, ez azonban már a legtöbbször egyezett, vagy legalább is sok hasonlóságot mutatott.

A helyszín túlságosan gondos, mesterkelt beállítás, a környezet viszonyainak figyelmen kívül hagyása (ugatós kutya, közelben dolgozó emberek, havas vagy sáros időben lábnyomok hiánya), különféle nyomok és elváltozások sikertelen utánzása, az események elmondásában való ingadozás, különösen egyes részletek ismertetésében mutatkozó bizonytalanság és ellentmondás keltette fel legtöbbször a járőr gyanuját és vezette a helyes nyomra. Így volt ebben az esetben is, melynek különös érdekessége és tanulsága, hogy egy 14 éves egyszerű, a város rontó hatásainak ki nem tett fiú, a színlelt bűncselekmény elkövetője. Érdekes, hogy még a helyszín beállítására is gondol. Meg kell ezt jegyezzük, mert a gyermek bűnöző lelki világára, képzeletére és képességeire is világot vet. Látjuk ebből, hogy a gondolkodó gyermek is tudatában van már a helyszín fontosságának s azt céljainak megfelelően állítja be, vagy változtatja meg. (Szerk.)

EMCÉKEZZÜNK!

Kovács Márton vajszi őrsbeli csendőr 1910 július 16-án szolgálat közben Vukovár alatt a Dunába fulladt.

Czollner Lajos járásőrmester, vasvári járás- és őrsparancsnok a lucki csatában 1916 július 18-án orosz hadifogságba esett, ahol odaveszett.

Kornyestyán János máramaroszi szárnybeli csendőr, címz. őrmestert Szerbiában, Rekovácson 1916 július 20-án komitácik agyonverték.

Fery Oszkár altábornagyot, a Magyar Szent Korona országaihoz tartozott csendőrség felügyelőjét, Borhy Sándor alezredest, a budapesti III. számú csendőrkerületi parancsnokság beosztott törzstisztjét és Menkina János alezredest, a Magyar Szent Korona országaihoz tartozott csendőrség felügyelőjének segéd-tisztjét vörös terroristák Budapesten 1919 július 21-én meggyilkolták.

Pásztor József tiszalöki őrsbeli csendőrt 1915 július 22-én a felsőodori őrsön orosz puskagránát robbanása megölte.

Ódor Gábor vépi őrsbeli csendőrt, mikor 1914 július 23-án a magasfeszültségű villanyvezeték leszakadásának helyére sietett, az áram megölte.

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

Matuska István isaszegi őrsbeli csendőr az orosz harctéren szerzett járványos betegségében 1915 július 23-án Munkácson meghalt.

Adler Károly és Junker János törökkanizsai őrsbeli csendőröket búcsúügyelet alkalmával a feldühödött néptömeg Gyálán 1886 július 25-én megölte.

Musztács Ferenc bölcskei őrsbeli őrmestert egy elfogandó megszökött rab 1933 július 25-én Madocsán agyonlőtte.

Friedmann Jakab gesztelyi őrsbeli csendőrt 1888 július 27-én egy veszélyes gonosztevő Megyaszón orvul agyonlőtte.

Tarnai Károly alsógödi őrsbeli csendőr, mint tábori csendőr orosz kézigránáttól halálra sebezve, 1941 július 27-én Ukrajnában hősi halált halt.

Chikán József ölbői, **Ernszt Károly** kitidi, **Telcsei György** szovátai őrsbeli csendőr, címz. őrmesterek és **Szücs Miklós** kismarjai őrsbeli csendőr a szelwowi csatában 1916 július 28-án elesetek.

Szabó István 1. oszt. őrmester, a hidjapusztai őrs parancsnoka, a harctéren szerzett betegségében Szekszárdon 1917 július 29-én meghalt.

Barány Béla nagybárodai őrsbeli csendőr marhatolvajok üldözése közben erdei vasút kisiklása következtében szerencsétlenül járt és Nagyváradon 1899 július 30-án meghalt.

A mai számunkban

állandó rovatot nyitunk „Nyelvművelés” címmel anyanyelvünk tisztaságának megvédésére. Nagy szükségünk van erre, mert a körülöttünk lakó népektől állandóan kapjuk az idegen hatásokat s ezeket leginkább nyelvünk érzi meg. Már pedig tudnunk kell, hogy „nyelvében él a nemzet”. Addig vagyunk magyarok, míg gyönyörű, tiszta anyanyelvünkön szólal meg a gyermek, így beszél az anya, apa s így írnak az írodákban is.

A magyar nyelv a legkifejezőbb és legzengzetesebb nyelvek egyike. Gazdag szókincse, fordultatos mondatfűzése, találó kifejezőkészsége a költők, mesemondók és tudósok nyelvüül avatják. Szebben és tökéletesebben a világ egyik nyelvén sem lehet kifejezni a gondolatokat. De hogy ezt megtehessük, ahhoz nem elég magyarnak születni. Tudatosan kell használnunk a nyelvet és vigyáznunk minden szóra, mert észrevétlenül lopózkodnak be az elrontott, korcs, idegen szavak és mondatfűzések. Ezeket azután felkapják és használják gondolkodás nélkül, rontva a nyelvet. Sokan esnek ebbe a hibába s nem vagyunk egészen mentesek mi sem tőle. Beszédünkben, írásunkban sok a selejtezni való. Elsőrangú nemzeti érdek, hogy ezt a selejtezést mindenki, így mi is a magunk körében elvégezzük s ne rontsuk

tudatlanságból, vagy közömbösségből nyelvünk tisztaságát.

Ebben a rovatunkban a leggyakoribb hibákat tesszük szóvá, melyeket beszédben és írásban elkövetünk. Egy-egy alkalommal csak keveset közlünk belőlük, hogy annál jobban megjegyezzük s utoljára itt lássuk őket.

A rovatnak különös értéket ad, hogy vezetését Loványi Gyula kiváló nyelvészünk, a Magyar Tudományos Akadémia Nyelvművelő Bizottságának tagja vállalta.

Egy tábori csendőr naplójából.

Írta: BÄNFÖLDI GYÖRGY őrmester

(Tábori posta 202/01.).

Fülsiketítő robbanás...! A légnyomás megre-megtette vén faházunkat, csakúgy nyögtek, recsegtek az ócska, szüette fagerendák. A házban ketten aludtunk. A hideg és a fáradtság minden izmunkat ólomnehézzé tette s álmunk inkább valami bódulat-hoz hasonlított. Egy pillanat alatt talpon voltam. Első tekintetem a szoba vaksötéttségében foszforeszkáló karórám számlapjára esett. Éjjél volt. A következő pillanatban mintha millió és millió puskát sütöttek volna el, olyan — szünni nem akaró — recsegést, ropogást hallottam. Társam aludt. Felköltöttem. Gyorsan felöltöztünk és a ház elé mentünk. Iszonyú kép fogadott, mintha valami láthatatlan festő a kormsötét orosz éjszakában az alig háztető magasságban gomolygó nehéz felhőket rikító vörösre festette volna. Hamar fölfogtuk, hogy mi történt: a tőlünk párszáz méterre húzódó vasútvonalon egy olasz lőszerszállító vonat fölrobbant. A nyomjelző lövedékek milliói sziszegve, fütyülve repültek, egymást üzve, kergetve, a szélrózsa minden irányába. A látvány — elkeseredettségünkben is — lenyűgözött bennünket, mert ehhez hasonlóan szép tűzijátékot emberi szem még nem látott. Visszabújtunk odunkba, mert most már az ágyúlövedékek is robbantak.

Leültünk fekhelyünk szélére és szóltanul magunk elé bámultunk. Égette lelkünket egy kérdés: „Ki a tettes?” Két hét alatt ez a harmadik vonat. Sok más, egyéb elfoglaltságunk mellett, eddigi nyomozásunk eredménytelen maradt. A vasút mellett fekvő nagyközség jó párezer muszkája közül hogyan válasszuk ki azt, aki kérdésünkre választ adhat?

Töprengésünk alatt a ropogás-robbanás állandóan tartott, mintha figyelmeztetne, hogy most félre kell tenni ezerirányú munkánkat és ehhez kell fogni. Döntöttünk. Mihelyt a helyszínt meg lehet közelíteni, azonnal nekifekszünk.

5 óra tájban kezdett szünni a ropogás. 6 órakor csak itt-ott robbant egy gránát. Elindultunk. A helyszín rémes volt. A teherkocsik összeégett és karikára hajlott alvázai (csak az maradt meg belőlük) a töltés két oldalán kerekkel felfelé feküdtek. Emberi test sehol. Ki is találná meg őket.

Hamarosan megállapítottuk, hogy ezt is, mint az előző két vonatot, repülőbomba találat érte. A vonat 23 órakor érkezett az állomásra, ahonnan

azonnal kitolták egy mellékvágányra és 24 órákor már fölötte volt a gyújtóbombákkal megrakott orosz repülőgép. Kezünk ökölbe szorult, mert most már holtbizonyossá vált, hogy a környéken orosz kém van. Igaz, közmondású is volt, hogy itt minden borkor, minden ház kémet rejteget. Ezt mi tudtuk legjobban, mint a hadseregparancsnoksághoz beosztott két csendőrnnyomozó.

Ki kell halászni, meg kell találni a kémet, ha a föld alá bújt is. Alaposan megszervezett és kioktatott B. hálózatumat munkába állítottuk. Az orosz ember veleszületett tulajdonságainál és kommunista nevelésénél fogva általában igen jó B. egyén. Meglehetősen nehéz a lelkivilágához hozzáférközni, de ha az ember a helyes utat megtalálta, a B. egyén hűséges kutya, aki gazdáját és annak érdekeit az élete árán is védi. Persze, van kivétel is elég s ezekről óvakodni kell.

Munkánkat igen megnehezítette a hol ide, hol oda menekülő, sokat mozgó lakosság hullámozása, ami majdnem lehetetlenné tette az idegenellenőrzést is.

Két napi fáradságos munka után egyik fiatal helyi B. egyén jelentette, hogy a vasútvonal mellett fekvő házsor egyik kertjében, mely egy magányos öregasszonyé, egy 15 éves fiú a fagyos földet ássa. E munkának, tekintettel a késő őszi időre, semmi értelme s úgy látszik, hogy a fiú is így vélekedik, mert nem igen halad. Látszólag nem sokat érő jelentés volt ez, de az előző tapasztalatokból okulva, másnap reggel orosz parasztruhába öltözve, az öregasszonytól alamizsnát kértünk. Mindketten menekült orosz katonák voltunk. Az egyikünk légnyomás miatt néma volt, a másik, akár szóltak hozzá, akár nem, csak imádkozott s csak a velünk volt tolmács beszélt. Az öregasszonytól olyan ennivalót kaptunk, hogy minden jobbérzésű magyarországi disznó éhen döglött volna rajta. Miközben ettünk, a kioktatott tolmács beszélni kezdett. Megtudtuk, hogy a kertásásnak semmi célja. A fiú a községbe való, de az orosz hadsereggel szüleivel együtt elmenekült. Kb. 2 héttel ezelőtt visszajött, bement az öregasszonyhoz és valami munkát kért. Az öregasszonynak nem volt szüksége rá, de a fiú erősködött. Fölajánlotta, hogy föláss a kertet, vizet hord és tűzrevalót gyűjt. Jóformán egész nap a kertben van. Külön alszik. Megköszöntük a jó kosztot és elbúcsúztunk. Megfelelő helyen leszállást foglaltunk és figyeltük a fiút. Most már volt értelme, mert tudtuk, hogy „odaátról” jött.

Estefelé a fiú egy rossz zsákkal a hóna alatt megindult az állomás felé. Követtük. A fiú a mozdonyszenes kocsi alatt kezdte gyűjteni a szenet. Feltűnt, hogy majdnem minden kocsinál mindkét kezével a sárba pocskol s ha egy nagyobb darab szenet talál, azt vissza dobja a kocsira. Pár kg szén összegyűjtése után hazaindult. Itt kétfelé szakadtunk. A tolmács elkísérte a fiút, ketten pedig megvizsgáltuk a vagonok alatt lévő tócsát, de semmit sem találtunk. Fölkapaszkodtunk a vagonra, mert nem értettük, hogy miért dobálta fel a nagyobb széndarabokat. Azonban itt sem láttunk semmit. Amikor már a kocsirol legrani készültünk, megtaláltam a fiú által földobott egyik vizes,

sáros széndarabot. Fölvettem, kb. 50 dkg volt, de nagyságához képest szénnek nehéz volt. Megtörültem, hát mit kell látnom, sárga szén. Nem volt nehéz megállapítani, hogy ekrazitkocka. Azonnal intézkedtünk, hogy a vagonokhoz reggelig senki közel ne menjen.

Követtük harmadik társunkat és elmentünk a fiú lakása közelébe, ahol leszállást foglaltunk. A fiú családi neve Opacsev* volt, akit most már, mivel fáradozásainkat siker koronázta s az ügynek több szereplője lesz, nevezzünk nevén.

Éjfél tájban Opacsev teljesen felöltözve kijött a lakásból s miután szeme a sötétséget megszokta, elindult a kert hátulja felé. Talpa alatt a hó csikorogott, ezért nem volt nehéz egy bokorsor védelme alatt észrevétlenül követni. A vasúttöltés másik oldalán, egy kis patak partján, egy magányos, öreg, odvas fűzfa állt. Opacsev ide jött. Zsebkésével a fa kérgébe valamit belevéselt, majd belenyúlt egy oduba s utána hazament és lefeküdt.

Ismét két felé szakadtunk. A tolmács Opacsevet hazakísérte, mi pedig befészkeltek magunkat egy szélvédett helyen a hóba és vártunk. Hajnali 5 órákor a mező felől egy sötét alak bontakozott ki és egyenesen a fához tartott. Odaérve körüljárta azt, mintha keresne rajta valamit. Miután a faragást a kezeivel is kitapogatta, belenyúlt a fa egyetlen odujába, valamit kivett, amit ruhájába rejtett, majd föl húzta hatalmas kesztyűjét és elindult, de nem azon az úton, melyen jött, hanem egyenesen felénk. Szívünk nagyot dobbant és gyorsan határoztunk. Amikor már csak egy lépés választotta el attól, hogy bennünket megláthat, talpra ugrottunk és a géppisztolyokat neki szegezve halkan, de erőiesen rászóltunk, hogy: „Állj! Kezeket fel!” Nagyön megleszöpött s mialatt kezeit a feje fölé emelte, már mellette voltunk. Arcáról a sötétség miatt és mert a hideg ellen be volt bugyolálva, jóformán semmit sem láttunk. Azonnal hozzáfogtam a motozásához. Vastag fekete kabátját szétgombolva, kezem ösztönszerűleg siklott az oldalára, de ott pisztoly nem volt. Amikor a kiskabátjának belső zsebébe nyúltam, kezem félúton megállt. Társam csak nézett. Végül oda szóltam társamnak, hogy aki előttünk áll: nő. Hogy társam kételyeit eloszlassam, a lány fején a kendőt széjjel húztam. Hosszú szőke haj kandikált ki alóla. Zsebeiben egy pisztolyt, két kézigranátot és az oduból kivett, összehajtogatott papírt találtunk. Bekísértük az irodába, ahol kihallgatását azonnal megkezdtük. Személyadatai között elmondta, hogy Vera Stojovicsnak hívják, 20 éves, vallását nem tudja, hajadon, villamosvezető, 6 hónapos hírszerző iskolát végzett, mint rádiótávíró is vizsgázott. 3 héttel ezelőtt jött át a fronton 3 társával, akik közül egyik fiú, repülőgépen. Ejtőernyővel dobták le őket. Ő egy 3000 km-es hatósugarú, amerikai gyártmányú „Szever” típusú adó-vevő rádió készüléket is hozott magával, ami a község határában, egy, az oroszok által épített, elhagyott bunkerban van telepítve. A bunkerban jelenleg senki sincs. A fiú a városban lakik. Opacsev a neve. Feladata a hírszerző hálózat kiépítése, a vasúti szállítmányok megfigyelése és szabotázs cselekmények elkövetése. A velejött másik

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

lánynak a neve Tánja, 18 éves, hajadon, műtősnő. Ez jelenleg útban van B... községbe, ahol fel kell vennie az összeköttetést egy nyelvtanárnővel és fel kell kutatnia a környéken bujkáló Serov nevű kerületi partizánfőnököt. Ma hajnalban indult gyalog az 50 km-re fekvő B... községbe.

A harmadik leány neve Dusa. 20 éves hajadon, végzett ápolónő. Ez is útban van G...-on keresztül, K... községbe, hogy híreket vegyen át egy oda ejtőernyővel már régebben ledobott orosz tisztől.

Mindhárom leány szállása a bunkerban van. A rádióval mindennap 14 órakor összeköttetésbe lépnek az orosz központi állomással. Kérdésünkre közölte még, hogy Tánja egy hét múlva, Dusa pedig 3 nap múlva tér vissza.

Ennyi egyelőre elég. Most gyorsan más ruhát kapott és bezártuk egy külön szobába, a rajta volt ruhát pedig gondosan elzártuk.

Reggel lett. A történetekről részletes szóbeli jelentést tettünk. Utána Verának bőséges meleg reggelit adtunk s mialatt evett, tovább beszélgettünk vele. Megkérdeztük, mit gondol, mi lesz a sorsa, mire kissé fáradt mozdulattal, rövidre vágott, ondolált szöke haját arcából kisímitva azt felelte, hogy ez nem vitás, tudja, hogy golyót kap, csak arra kér bennünket, ne engedjük kinezni, vagy megcsönkíteni. Ebből láttuk, hogy mivel rémitgették túlfelől. Hosszú beszélgetés következett, aminek az lett a vége, hogy följajánlotta, hogy hajlandó velünk jönni és Tanját s Dusát megmutatni. Mi is ezt akartuk. Gépkocsiba ültettük és két gépkocsival elindultunk először Dusa után. Kb. 8 km távolságra utolértük. Nem álltunk meg mellette, hanem tovább mentünk és a közeli faluban állomásozó vonatoszlop parancsnoksággal elfogattuk és állomáshelyünkre kísértettük, mi pedig elmentünk Tánja után. Nemsokára őt is utolértük. Őt már elfogtuk és kocsiba ültettük, ahol kihallgatása azonnal megkezdődött. Hamarosan beismerő vallomást tett. Elmondta, hogy a kapott parancs értelmében B...-ba kellett volna mennie. A parancs úgy szólt, hogy él a faluban egy 40 év körüli nyelvtanárnő, ezt keresse fel és amikor négyszemközt marad vele, a következőket mondja neki: „Asszonyom maláriában szenvedek, segítsen rajtam.” Erre az asszonynak azt kell felelni, hogy: „Segítek.” Az esetben pedig, ha az asszony vonakodna, közölje vele, hogy mind a két leánya a politruk (kommunista politikai megbízott) kezében van. Gondoljon rájuk. Ennek az asszonynak — a visszahagyott parancs értelmében — mint tolmácsnak állást kellett vállalnia a német parancsnokságon s ott híreket szerezni. Ha az asszonnyal végzett, tudja meg tőle, hogy hol tartózkodik jelenleg Serov kerületi partizánszervező. Keresse fel azt is. Közölje vele a következő jelmondatot: „Ismeri Ön Ivan Ivanovicsot?” Mire neki azt kell felelnie, hogy: „Ki ne ismerné Őt.” Ezután vegye fel vele az összeköttetést, beszéljék meg a posta kézbesítésének az ügyét, de a konspirációs utasítást szigorúan tartsák szem előtt. Dolga végeztével térjen vissza kiindulási helyére.

Rövid haditanácsot tartottunk. Elhatároztuk, hogy a nyelvtanárnőt a leányon keresztül buktatjuk le. Vagyis: elmegy hozzá s mintha mi sem történt volna, beszél vele. Így is történt. Én előre mentem

és az asszony udvarán lesállást foglaltam. Nem soká jött a lány, bement az asszonyhoz, de mivel annak vendégei voltak, nem tudott vele beszélni, ezért kihívta. Az udvaron közölt vele mindent, mire a tanárnő azt mondta, hogy jöjjön el pár nap múlva, akkor lesznek hírei. Ő már bent dolgozik a német parancsnokságon.

A leány eltávozott. Persze a nyelvtanárnőnek eszébe sem jutott, hogy föltartóztassa, vagy, hogy jelenlétéről jelentést tegyen. Természetesen még aznap elfogtuk. Kihallgatásakor megtudtuk, hogy Serov partizánfőnök egy U... nevű faluban tartózkodik. A falu egy irgalmatlan nagy erdő mélyén fekszik, B...-hez kb. 60 km-re. Mind a két gépkocsival útra keltünk azzal a tervvel, hogy Serovot is a leánnyal buktatjuk le. De mivel a leányt a faluba egyedül nem mertük beengedni, a tolmácsot küldtük vele, mi pedig megfelelő távolságról szemmel tartottuk őket. Serov lakását hamarosan meg is találtuk, de nem volt otthon. Vártunk rá este 8 óráig, de nem jött haza. Ekkor az egyik gépkocsi visszament állomáshelyünkre, én pedig a másik kocsival és Tánjával ott maradtam, hogy éjjel rajtaüthessek.

Mivel az éjszakát nem volt ajánlatos a faluban tölteni, visszahajtottam egy kb. 20 km-rel hátrább lévő faluba, ahol tudtam, hogy katonaság van. Itt az őrszobán pár óra hosszára lefeküdtünk földre terített pokrócra. Két emberemet és a leányt hagytam aludni, én pedig virrasztottam. Éjjel után 2 órakor kocsiba ültünk és visszamentünk U... községbe. Egyenesen Serov háza elé hajtottam. Az ajtó nyitva volt. A házban 3 asszonyt és néhány gyermeket találtam, de férfit sehol. Gyorsan körülnézve láttam, hogy Serov nincs a házban. Az udvaron levő melléképületek közül csak egynek volt betéve az ajtaja. Egyenesen odamentem. Zseblámpám fényénél megláttam, hogy a helyiség egy disznóól, amely majdnem tele van szalmával és a szalma le van mászva. Bebújtam és ekkor megláttam Serov nagy, csizmás lábait. A következő percben emberünk hátrabilincselte kezekkel állt a hajnali szürkületben a gépkocsi mellett.

Mivel nem volt ajánlatos itt sokat időzni, a falut gyorsan elhagytuk. Pár órai kocsikázás után egy olyan faluba értünk, ahol feketekávé szaga terjengett a levegőben. Itt megmosakodtunk, 1—1 bögre fekete kávét ittunk és tovább mentünk. Nagyon kellett igyekeznünk, hogy a sötétség beállta előtt hazaérjünk. Ez azonban nehezen ment, mert a kocsi túlterhelt volt és az utak hihetetlenül rosszak.

Állomáshelyiunktől még kb. 10 km-re voltunk, amikor ránk szakadt a sötétség. A rossz, alig járható út miatt kénytelenek voltunk a kocsi lámpáit meggyújtani s majdnem ez lett a vesztünk. Ugyanis egy orosz repülőgép észrevett bennünket, lecsapott ránk és csak akkor fedeztük fel a veszélyt, amikor gépágyújából gyújtólövedékekkel végigsöpörte az utat. Ki is oltottuk bezzeg a lámpát.

Megérkeztünk. A foglyokat biztonságba helyeztük és lefeküdtünk. Úgy aludtunk, hogy reggel másoktól hallottuk, hogy egész éjjel bombáztak bennünket.

(Folytatjuk.)

CSENDŐR LEKSZIKON

8. Kérdés. Testvéröcsémet 1938-ban a Hangya szövetkezet egyik vidéki fiókjának főnöke kereskedőtanoncként felvette négy évi tanidőre. A főnök azonban a tanszerződés megkötését sürgetésünk ellenére évről-évre addig halogatta, amíg a megállapodott négy évi tanidő letelt. Az öcsém jelenleg is ugyanabban az üzletben van alkalmazva, mint segéd, de segédlevele nincsen. A főnöke azt mondja, hogy az általa kiállítandó szolgálati bizonyítványnak ugyanolyan joghatálya van, mint a segédlevelének. Így van-e ez, ha pedig nem, akkor mi a tennivaló?

Válasz. Az ú. n. képesítéshez kötött iparoknál az előírt szakképzettség megszerzéséhez és igazolásához az ipartörvényben meghatározott, tanoncként eltöltendő tanidő, majd ennek befejeztével a segédi vizsga letétele és segédlevelének elnyerése szükséges. Vagyis képesítéshez kötött ipart megfelelő szakképzettség megszerzése és igazolása nélkül nem szabad folytatni.

A képesítéshez nem kötött ipari szakmák körében (ide tartozik a kereskedés is) az önálló iparüzéshez nincs szükség szakképzettség igazolására. Kereskedősegédként tehát azt is lehet alkalmazni, aki előzőleg tanonc nem volt és kereskedés önálló folytatására annak is lehet iparigazolványt kiállítani, aki előzőleg tanonci vagy segédi gyakorlatot nem végzett. Ha azonban valakit kereskedelmi szakismeretek megszerzése végett kereskedésben alkalmaznak, őt minden esetben, tehát akkor is tanoncnak kell tekinteni, ha másként (pl. gyakornoknak) nevezik is. A munkaadó az ilyen tanonc törvényes képviselőjével tanszerződést köteles kötni. A kérdészett esetben tehát nemcsak a munkaadó követelt el mulasztást azáltal, hogy a fiút tanszerződés nélkül alkalmazta, hanem a tanonc szülője is, aki annak megkötését nem szorgalmazta. Ezt utólag persze nem lehet, de már nem is szükséges pótolni, mert a 126.839/1932. K. M. rendelet értelmében a képesítéshez nem kötött kereskedelmi szakma körében segédi vizsgálat tartásának és segédlevelének kiadásának úgy sincsen helye. A kereskedőtanoc felszabadulása a munkaadó által kiállított szolgálati bizonyítvánnyal történik. Az ilyen szolgálati bizonyítvánnyal az illetékes iparhatóság láttamozhatja vagy maga is állíthat ki bizonyítvánnyal a tanviszony megszűnéséről. Azt ajánljuk tehát, hogy ha ebben a tekintetben már eddig mulasztást követtek is el, most már ne halogassák tovább a dolgot, hanem állíttassák ki az öccse munkaadójával a szükséges szolgálati bizonyítvánnyal a tanidő megszűnéséről és az öccse felszabadulásáról és láttamoztassák ezt az illetékes iparhatósággal. Ez a bizonyítvány — a kereskedősegédi alkalmaztatást illetően — a többi iparban kiadni szokott segédlevellel egyenlő értékű.

9. Kérdés. Bányauzem keretében történt baleset nyomozása tekintetében mi a csendőrség kötelessége? Nyomozza és jelentse-e az őrs az ilyen baleseteket, vagy elég-e az illetékes bányakapitányság kiküldöttje által végzett nyomozás és tett jelentés?

Válasz. Az 1854 május 23-án kelt császári nyiltparancsral kiadott általános bányatörvény 222. §-a a bányauzemek keretében előforduló balesetek megvizsgálását, valamint az ilyen balesetek megelőzését célzó biztonsági stb. intézkedések megtételét a bányahatóságokra bizza. Ebből az a gyakorlat fejlődött ki, hogy a bányabirtokosok a bányauzemükben történt baleseteket a rendőri hatóságnak be sem jelen-

tették, hanem csak az illetékes bányakapitányságnak, sőt az 5907/1925. P. M. rendelet hivatalosan is megállapítja, hogy: „A bányabirtokos baleset esetében törvényes bejelentési kötelezettségének teljes mértékben eleget tesz, ha az összes bánya- és kohóbaleseteket a bányahatóságnak bejelenti s ezenkívül az életveszélyes vagy halálos sérülést okozó baleseteket még a kir. ügyésszégnek is tudomására hozza.”

Ez a gyakorlat, hogy t. i. a bányauzemi baleseteket kizárólag az illetékes bányahatóság nyomozza és jelentse fel, ma már nem fedi a törvény rendelkezéseit. Az 1897:XXXIV. t.-c. 27. §-a értelmében ugyanis 1900 január 1-étől, a Bűnvádi Perrendtartás életbelépésének napjától kezdve hatályát veszítette minden előző jogszabálynak minden olyan rendelkezése, amely az 1896:XXXIII. t.-c. rendelkezéseivel megegyezett, vagy ellentézett. Bűnügyi vonatkozásban hatályát veszítette tehát az általános bányatörvény 222. §-a is, mert a Bp. 85. §-a a bányahatóságokat és azok közegeit sem a rendőri hatóságok, sem pedig a rendőri közegek között nem sorolja fel. Ebből következik, hogy a bányahatóság bűnügyi nyomozás végzésére nem hivatott, az általa végzett üzemi vizsgálat pedig a bűnügyi nyomozás jellegével nem bír és azt nem is pótolhatja, annál kevésbbé, mert azt nem az esetleges bűnvádi eljárás érdekében és szempontjai szerint, hanem kizárólag bányarendészeti, vagyis üzemi rendészeti szempontból végzik.

A fentebb idézett 5907/1925. P. M. számú rendelet sem érinti a bányabalesetek bűnügyi vonatkozását (ennek a szabályozására a pénzügyminiszter nem is lett volna illetékes), hanem csak a bányarendészet szempontjából követendő eljárást kívánta szabályozni. E rendelet alapján, de egyébként sem, a bányakapitányság nem lehet hivatott annak kinyomozására, hogy forg-e fenn bűncselekmény vagy sem, bűnügyi nyomozás szükséges-e vagy sem. Erre annál kevésbbé hivatott, mert a részéről folytatott balesetvizsgálat nem is a bűnügyi nyomozás szabályai szerint folyik és — mint említettük — nem is bűnügyi érdekből történik.

A bányakapitányságot azonban mégis kötelezi a Bp. 87. §-a, amely szerint az összes hatóságok és hatóságok közegei kötelesek a hivatali hatáskörükben tudomásukra jutott, nem magánindítványra üldözendő bűncselekményeket a kir. ügyésszégnek feljelenteni. A bányauzemek vezetőit azonban — minthogy nincs hatósági jellegük — törvényes feljelentési kötelezettség nem terheli. Ha tehát ez utóbbiak az üzemi baleset történetét baleset bejelentését elmulasztják, emiatt őket nem lehet felelősségre vonni.

A fentiekből következik, hogy a bűnügyi nyomozás illetékessége szempontjából a jogszabályok nem tesznek különbséget a bányauzemekben vagy egyéb üzemekben, sőt az ily üzemeken kívül történt balesetek között sem; a Szut. sem tesz ilyen megkülönböztetést, tehát a csendőrség működési területén előfordult ilyen baleseteket az illetékes őrsöknek (nyomozó alosztályoknak) önállóan kellene nyomozniuk, függetlenül attól, hogy azzal egyidőben az illetékes bányahatóság is folytat-e az ügyben vizsgálatot vagy sem. Gyakorlatilag nem volna azonban értelme annak, hogy ez így történjék, vagyis hogy ugyanabban az ügyben két szerv folytassa párhuzamosan és egymással mit sem törődve ugyanazt a vizsgálatot, a feleket külön-külön kétszer kihallgassák és a kir. ügyésszégnek is külön-külön tegyenek ugyanarról az ügyről nagyjában azonos tartalmú jelentést.

Kétségtelen, hogy a bányauzemekben történt balesetek nyomozása, különösen azok okának megállapítása, az üzemi vagy más természetű felelősség tisztázása stb. olyan különleges szakértelmet kíván, amellyel a csendőr nem rendelkezik. Szakértők igénybevétele sem igen segíthet a dolgon, mert a csendőrnek szakértőkként rendszerint csak az üzem munkásai, legfeljebb altisztjai állanak rendelkezésre, akiknek nincs meg mindig a szükséges terjedelmű szakismertük, de akik sokszor elfogultak is lehetnek. Egyébként is valószínű, hogy a kir. ügyésség elsősorban a bányahatóság kiküldöttjének, mint szakértő bányamérnöknek a szakvéleményét veszi figyelembe.

A bűnügyi nyomozás érdeke szempontjából úgy látjuk a kérdést legcélszerűbben megoldhatónak, hogy bányauzemi baleset esetében a csendőrség csupán magának a tényállásnak, vagyis annak a megállapítására és bejelentésére szorítkozzék, hogy hol, mikor, mi történt, ember megsérült vagy meghalt-e és hogy kinek a kárára milyen anyagi kár keletkezett. Ha a baleset körülményeit vagy okát a csendőr könnyen meg tudja állapítani ezt is bejelentheti, de minden esetben jelentse a „Megjegyzés” címszó alatt, hogy a baleset

üzemi okának megállapítása végett pl. a .....i bányakapitány részéről X. Y. bányai tanácsos az ügyben bányarendészeti vizsgálatot folytat és annak eredményét a kir. ügyésznek be fogja jelenteni. Ha a csendőrségi bejelentés megtétele idején a bányahatóság még nem kezdte el a vizsgálatot, ezt kell a feljelentésben megemlíteni.

Ha a kir. ügyész olyan további megállapításokat lát szükségeseknek, amelyeket a csendőr is el tud végezni, ezeket külön felhívásban úgys el fogja rendelni.

A szakszerű helyszínelés és a helyszín rögzítése, fénykép-felvételek, helyszínrakozok készítése, bűnlekek szakszerű biztosítása stb. minden esetben a csendőrség feladata, mert a bányahatóság ezzel nem foglalkozik. A dolog természetéből következik, hogy ilyen helyszínelésnek csak külszíni balesetnél lehet helye. A bányába a csendőr rendszerint ne szálljon le, mert a tapasztalat szerint ott érdemleges működést úgysem tud kifejteni.

Nem tartoznak a bánya fogalma alá a homok-, kő-, kavics-, agyag-, mész- stb. „bányák”, mert ezeket csak a köznap nyelvben nevezik bányáknak. Ezek voltaképpen „fejtők” és nem tartoznak a bányatörvény hatálya alá. Az ilyen üzemekben történt balesetekkel a bányahatóság egyáltalán nem foglalkozik, hanem azokat teljes egészükben a csendőrségnek kell kinyomoznia és feljelentenie.

NYELVMŰVELÉS

1.

Miért van szükség nyelvművelésre?

A nyelvnek, az emberiség e legcsodásabb alkotásának, nincs önálló élete. Csupáncsak tükör, mutatója az egyazon közösségre tartozó emberek lelki világában végbemenő folyamatoknak, a gondolatoknak és érzéseknek. A földrajzi helyzet formáló hatásának és a történelem erőinek sokfélesége az évezredek folyamán különféle közösségeket, tehát nyelveket is alakított ki.

Nem állhat, nem élhet nemzet nyelve nélkül. Ebből következik az is, hogy a nyelvben megnyilvánuló sajátosságok megőrzése és fejlesztése a közösség megmaradásának alapvető feltétele. Mindent vissza lehet szerezni, csak egyet nem, ha elveszett: a nyelvet!

Földrészünk népességének zöme az indogermán nyelvtörzshöz tartozik (germán, román [olasz, francia, spanyol, stb.], szláv, stb. nyelvcsalád). Mindössze vagy három százalékra rúg az uralattáji nyelvtörzshöz tartozó finnugor nyelvcsalád tagjainak száma Európában. Vitathatatlan tudományos igazság, hogy a magyar ennek a nyelvcsaládnak a tagja. Ámde a közösségből több ezer esztendővel ezelőtt kiváltunk, s egy évezred óta a Kárpátok medencéjében éljük a társtalan nemzet életét, mint kicsiny sziget az idegen nyelvek tengerében. Történelmünknek ez az alakulása fokozott köteletségünkkel teszi, öröködjünk éberen nyelvünk eredetiségén, tisztaságán.

Minden nyelv küzd az idegen hatás ellen, mert minden nyelv többé-kevésbé ki van téve idegen hatásnak. Ez a védekezés másoknál az idegen szók átvételének megakadályozására szorítkozik, mivel a hatás csak ebben nyilvánul meg. Mennyivel súlyosabb a mi helyzetünk! Nyelvünket nemcsak az idegen szók, hanem az idegen szerkezetek, sőt az idegen észjárások sajátos megnyilvánulásai is ostromolják. Elsőbben az idegen szók követelnek bebocsáttatást: egy-egy új fogalom többnyire idegen elnevezéssel illeszkedik be művelődésünkbe. Minden nyelvben

vannak alig nélkülözhető idegen szók, a magyarban is. Nem őket kárhoztatjuk, hanem a fölösleges idegen szókat, ezeket elsősorban azért, mert sorvadásra kényszerítik nyelvünk gazdag teremtő ösztönének működését. Az idegen szónál is károsabb és fölöslegesebb azonban az idegen szerkezetek befogadása. Egyetlenegy olyan idegen szerkezet sincs nyelvünkben, amelyik nélkülözhetetlen vagy akárcsak hasznos volna. Ámde az idegen szónál meg az idegen szerkezetnél is veszedelmesebb az idegen gondolatjárás betolakodása, amikor a szóhasználat és a mondat szerkesztés alakítását nem a magyar észjárás irányítja, hanem magyar nyelvi elemekbe bujtatott idegen gondolatmenet téveszt s fertőz meg bennünket. Háborús időben természetesen erősen fokozódik az idegen nyelvek hatása.

Minden nyelv magából is kifejleszt fattyúhajtásokat, a mienk is. Öket sem lehet kárvallás nélkül megtűnünk.

Ime, ezért van szükség nyelvművelő munkára!

Már Sylvester Erdős János, a Mohács utáni idők nagy magyar nyelvtudósa és bibliafordítója, a bécsi egyetem tanára, tisztában volt a nyelvi sajátosságok jelentőségével. Az 1541-ben megjelent Újtestámentó-mának magyarázatában ezt mondja: „Az szólásnak módját is minden nyelvben jól meg kell érteni és akképpen kell szólani, mint minden nyelvnek szólása vagyon. Mindezekről vedd ez példákat: Az római nyelvnek szokása az, hogy így szóljon: köszöntekek titeket. Az mienknek ez: köszönök tinektek...”. Sylvester Erdős János az első tudatos nyelvművelőnk. Nyelvművelő mozgalomról azonban csak a XVIII. század második felétől, a nyelvújítás megindulásától kezdve szólhatunk. Ez a mozgalom olykor ellankadt, olykor el is aludt. De mindig friss erőre kapott. Legutóbb, 1932-ben a Magyar Tudományos Akadémia gyújtotta meg újra a fáklyát „Veszélyben a magyar nyelv! Veszélyben van épsége, szépsége, eredeti zamatja!” jelszóval

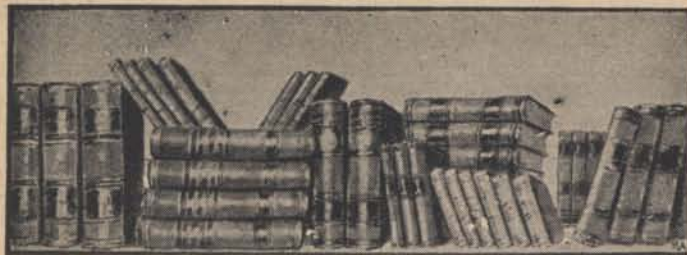
Most új fordulóhoz értünk. Elsőízben történik meg, hogy a nyelvművelők körén kívül eső helyről indul el a nyelvművelés vállalásának kezdeményezése: a Csendőrségi Lapok szerkesztősége követel részt a nyelvművelés munkájából. Olyan esemény ez, amelyiknek jelentőségét nem lehet eléggé nagyra becsülni. Hiszen a nemzetnek egy értékben kiváló csoportját, a csendőrséget, vonja be a nyelvművelés munkájába. De ennél is többet jelent a Csendőrségi Lapok szerkesztőségének cselekedete: példát mutat más testületek számára. Ez a példa, úgy érezzük, nem maradhat követés híján. Bízva bízunk benne, hogy nyelvünk tisztulásának, virágzásának új korszaka indul meg!

*

Rovatunk minden hó elsején jelenik meg. Felöleli majd — rövidre fogva s menten elméleti fejtegetésektől — mindazokat a nyelvhelyességi kérdéseket, amelyeket az élet, a hivatás tár elibénk.

Loványi Gyula.

A nyomozókulcsban sok ezer elfogandó neve van. Ha azokból minden csendőr csak egyet is kézrekerít, már sokat tett a közbiztonság nyugalmáért.

KÖNYVISMERTETÉS

A Sztalin-orgona és előzményei. Írta: Szent-neményi Béla őrnagy. A m. kir. Hadimúzeum kiadványsorozatában megjelent 40 oldalas, 33 képpel díszített könyvecske előszavában ezeket írja vitéz nemes szotyori Nagy Áron m. kir. vezérőrnagy: „A Sztalin-orgona a jelenlegi háború egyik legérdekesebb harceszköze. Ismeretlensége miatt, mint minden új fegyvert, különös titokzatosság veszi körül. E könyvnek nemcsak az a rendeltetése, hogy ezt a különös rakétavető hadigépet, melytől a szovjet hadvezetőség igen nagy s talán döntő eredményeket várt, leírásban és képekben bemutassa, hanem legfőképpen a titokzatosság és az emiatti túlbecsülés eloszlatása a cél. Az olvasó előtt leírásban és képekben, a XIV. századtól, az első orgonalövegek megjelenésétől kezdve, sorban felvonulnak az elmúlt évszázadok különböző „halálorgonái“, az orgona-rendszerben készült különböző lövegek, puskák és pisztolyok legérdekesebbjei. A régmúlt idők fegyverei között kétségtelenül megtalálhatjuk a Sztalin-orgona őseit. Láthatjuk tehát, hogy az egy fegyverrel leadható több lövés gondolata még a XIV. századba nyúlik vissza. A múlt század elején pedig már olyan rakétákat lövő orgonalövegeket is találhatunk, melyek a Sztalin-orgona legközvetlenebb őseiül tekinthetők. Az elgondolás tehát régi s csak a kivitelezés új. A nagy háborúk rendszerint hatalmas lendületet visznek a fegyvertechnika fejlődésébe. Minden nagyobb háborúnak megszületnek a maga fegyvercsodái. A könyv áttanulmányozásával egy újabb fegyver titokzatossága oszlik el, de egyúttal megismerkedünk a Sztalin-orgona előzményeivel s igen érdekes történelmi háttérrel.

Megrendelhető a m. kir. Hadimúzeum pságnál (Budapest, I., Vár, Hadimúzeum).

A keleti jóga. Írta: dr. Weninger Antal. A közismert kiváló orvosírónak 4 évvel ezelőtt megjelent és rövid idő alatt elfogyott könyvének második kiadása ez. A könyv nem csupán a Kelet bölcseletét tárja elénk, hanem egyben évezredek alatt kialakult egészségügyi tanácsok gyűjteménye is. Az író csaknem két évtizede foglalkozik gyakorlatilag is a jógával, ami nem egyéb, mint „az önfegyelemnek legmagasabb foka, az önuralomnak magasiskolája, összes testi és lelki működéseinknek egyetlen központi elv alá rendelése.“ Rendkívül érdekesen és gyakorlati alapon ismerteti ebben a munkában az orvos az európai emberrel a jóga tanát a testi és lelki egészség megőrzése, helyreállítása, a munkakedv és energia visszaszerzése szempontjából. A 320 oldalas, 54 fényképpel és 4 színes képpel díszített könyv ára 11 P. Kapható a Vörösvári kiadvállalatnál (Budapest, IV., Múzeum-körút 13. I. 1.).

Az egészséges hosszú élet szabályai. Írta: Horváth Endre. Írója nem orvos, de orvosi művekből gyűjtötte össze az egészségre szükséges tudnivalókat. Dr. Bucsányi Gyula főorvos többek között ezeket írja a könyv előszavában: „Terjedjen a könyv. Tanuljunk meg belőle életünk, testünk, egészségünk értékét. Százezer magyar hal meg évente, kinek még nem kellene! Ki meri tehát állítani, hogy olyan könyvre, mely az egészség megvédésére tanít, nincs szükség?“ A könyv az egészségi jótanácsok valóságos gyűjteménye s a fogapolástól a helyes táplálkozásig végigvezet minden szükséges tudnivalón, nem felekezve meg a sebkezelésről, életmentésről, betegápolásról, alvásról, idegápolásról s a gyermek gondozásáról sem. Ára 5 P. Megrendelhető Horváth Endrénél, Kispeszt, Kisfaludy-utca 97.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

A tolvaj és gyújtogató cseléd.

Beküldte: SZABADOS IMRE őrmester (Pécs).

1940 július 6-án 11 órakor a balatonzamárdi őrs távbeszélőn jelentette a pécsi nyomozó alosztály parancsnokságnak, hogy özv. Sáfrán Pálné* budapesti lakos balatonzamárdi fürdőtelepén lévő villájába 1940 július 5-én, távolléte alatt ismeretlen tettes ismeretlen módon behatolt s a szekrényben volt 7000 P bankjegyet (69 drb 100 és 2 drb 50 P) ellopta s távozásakor a villában tüzet gyújtott. Az ügy nyomozására egy helyszínelő és egy egyenruhás járőr kivezénylését kérte.

Az alosztály parancsnokság engem — mint helyszínelőt — és Jankó Simon csendőrt vezényelte ki az őrs támogatására.

Azonnal indultunk, de aznap már nem tudtunk semmit végezni a helyszínen, mert az idő későre járt. Az estét azzal töltöttük el, hogy megbeszélést folytattunk a másnapi teendőkről.

1940 július 7-én 6 órakor 2 bizalmi egyén jelenlétében a helyszínre mentünk, melyet az alábbi állapotban találtunk:

Özv. Sáfrán Pálné villája a balatonzamárdi fürdőtelep keleti részén villasorban van. A villa az utca felől 2 m, míg két oldalt és hátul 2.5 m magas drótkerítéssel van körülvéve. A villatelekre csak egy kapun lehet bejutni, melynek zárja négylemezes biztonsági zár. Ezen külerőszak nyoma nem látszott. A villát körülvéve drótkerítésen és közelében sem sikerült felfedezni semmi olyan nyomot, mely arra engedne következtetni, hogy a tettes a kerítésen át jutott a villatelek területére. Így arra az álláspontra helyezkedtünk, hogy a tettes másként juthatott be. Igazolta e feltevésünk helyességét az a körülmény is, hogy a kerítésen belül elsímitott homokos talajon sem látszott lábnyom.

A villaépületnek egy fő s egy hátsó bejárati ajtaja szintén biztonsági zárral van ellátva. Ezek az ajtók a tett elkövetésének idejében zárva voltak.

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

A zárákon külerőszak nyoma ugyancsak nem volt felfedezhető. Az igénybe vett szakértő, aki a zárat széjjel-szedte, megállapította, hogy a zárbán semmiféle karcolási nyom nem látszik, ami arra engedne következtetni, hogy a zárat álkulccsal nyitották volna ki. Az ablakok zsaluval vannak ellátva s azok zárva voltak. A zsalut azonban ki lehet nyitni úgy, hogy a zsalut felfelé emelve hézag támad s így a hézagon keresztül egy vékony kezű személy be tud nyúlni s a zsalu zárát ki tudja nyitni. Az ablak belső részén, az ablakpárkány síma felületén egy sarok-nyom volt látható, mely női lábbelítől eredt. Özv. Sáfránné előadása szerint a nyom tőle származik, mert ott mászott be a lakásba, amikor a tüzet felfedezték.

A fő bejárati ajtón át a verandahelyiségbe, majd onnét az ebédlőbe lehet jutni, az ebédlőből pedig deszkalépcsőn az emeleti szobába. E lépcső alatt kb. két köbméteres üreg van, ahol két utazó táska és több kabát volt felakasztva. A falépcső alatt égési nyomok láthatók. E helyen a károsnak 2 ernyője, 1 férfi kabátja és 1 szalmakalapja teljesen elégett. A megégett tárgyakon még érezhető volt a denaturált szesz szaga.

Az ebédlőből a hálósobába lehet jutni. Itt, közvetlen a fal mellett, egy könyves állvány, valamint egy 120 cm magas szekrény áll. A szekrény teteje denaturált szesszel le van öntve annyira, hogy első oldalán is folyási nyomok láthatók, ami a festéket kissé megfehéřítette. A helyszíneléskor még erősen érezhető volt a szesz szaga. A szekrénytől 1 méter távolságra, közvetlen az ablak előtt húzódó háziszőőtes szőőnyeg szélén égési nyomok láthatók. Az itt talált helyzetből, valamint az állványból és a szekrényen talált nyomokból arra lehetett következtetni, hogy a tűz itt azért nem terjedt tovább, mert a könyves állvány és a szekrény festett s a szesz eléģése olyan rövid időt vett igénybe, hogy az így keletkezett hő a festéket nem oldotta fel s ennek következtében nem tudott érintkezésbe jutni a fa-anyaggal. Ebben a szobában a tűznek más nyoma nem volt. Az említett szekrény bezárt ajtóját az ismeretlen tettes kulccsal kinyitotta s abból 7000 P-t elloptott. Ugyan e helyen volt elhelyezve 1500 P értékű ékszer (gyűrű, nyaklánc, karperec). Ezt a tettes nem bántotta.

A szomszédos vendégszobában egy heverő s különböző bútorok vannak elhelyezve. A heverő sarkán 20 cm körmértű égési nyom látható. A heverőn a háziszőőtes pokróc s alatta a heverőhuzat teljesen át van égve. E helyen ugyancsak érezhető a denaturált szesz szaga, amiből kétséget kizáróan megállapítható, hogy a tűz keletkezését oly módon idézte elő a tettes, hogy az említett tárgyakat denaturált szesszel leöntötte, majd meggyújtotta. A többi helyiségekben a tűznek semmi nyoma nem látszik. A tűz következtében keletkezett kár 600 P, míg a lopásból származó kár 7000 P, összesen 7600 P.

A villaépület tűz és betörés ellen biztosítva van 1934 június 22-től, 1944 július 21-ig. A belső berendezés a kötvény tanúsága szerint 3000 P, míg a villaépület 10.000 P, összesen 13.000 P-re.

A helyszíneléskor a konyhahelyiségben egy félliteres denaturált szesz üveget találtunk, melyben mintegy gyűőzűre való denaturált szesz volt.

A helyszín állapotából, valamint az elkövetés módjából és az időpontból arra következtettünk, hogy

a cselekményt a helyszínnel teljesen ismerős személy követte el. Megerősítette ezt a feltevésünket az a körülmény is, hogy a tettes tudta azt, hogy káros a 7000 pengőjét magával hozta Balatonzamárdiba s tudta azt is, hogy a szekrénykulcs hol van elhelyezve, mert megállapításunk szerint a szekrénynek igen nehezen nyitható biztonsági zárját a saját kulcsával nyitotta ki a tettes. Az előkészülethez időre volt szüksége a tettesnek. A tűz színhelyére vagy vinnie kellett a denaturált szeszt, vagy pedig a konyhahelyiségben megkeresni. Viszont a konyha ajtaja szintén zárva volt, ide tehát idegen tettes nehezen juthatott volna be s minthogy a konyhában nem is remélhette értékekhez jutni, az oda való bejutásra nem is töltött volna időt. Ha tehát a konyhában elhelyezett denaturált szeszt használta a tettes, (amit nem nehéz megállapítani), akkor ez — házi tettes volt!

A bűncselekmény rekonstrukciójánál végzett kísérlet szerint 45 perc idő kellett ahhoz, hogy a tűz a heverő takaróját és huzatát annyira átégesse.

A helyszínelés s az adatok amellet szőőltak tehát, hogy a cselekményt házbeli követte el. A kérdéses időben özv. Sáfrán Pálné és vendégje: Laczó Gyula, valamint az alkalmazott: Kránicz Györgyné távol voltak, legalább is ezt állították mindnyájan magukról. Ezért szükségessé vált először a sértett, valamint a társaságában lévő Laczó Gyula alibijének igazolása, mert felmerült a gyanú, hogy nevezettek biztosítási csalást akartak elkövetni. A gyanú azonban hamarosan megdőőlt. A járőr megállapította, hogy a sértettnek nem állt érdekében biztosítási csalást elkövetni, mert ha a villa le is ég, a biztosítási összeghez nem tudott volna hozzájutni, arra az árvaszék lefoglalást rendelt volna el a kiskorú árva részére.

A sértett előadta, hogy 1940 július 5-én délelőtt odahaza foglalatostkodott, majd 11 óra tájban Laczó Gyulával elhatározták, hogy elmennek sétálni. Távozásukkor Kránicz Györgyné alkalmazottjának meghagyta, hogy menjen el burgonyát vásárolni. Ők azzal távoztak el a villából, hogy 13 órára visszajönnek. 1 órai távollét után azonban megunták a sétát s így a tervezett időnél előbb tértek haza. A villába nem tudtak bemenni, mert az ajtókat az alkalmazott eltávozásakor bezárta. Ezért Laczóval a villa kertjében foglalatostkodtak, amikor is Laczó érezte, hogy valahonnan égési szag terjed. Ezért közelebb mentek a villához, ahol még jobban érezték a szagot. Rosszat sejtve, ő (Sáfránné) a zsalu alját felemelte s a résen benyúlva, a zsalu zárját és a zsalut kinyitotta s az ablakon át a hálósobába lépett, majd, mivel ott nem látott semmit, az ebédlőbe ment. Amikor az ebédlő ajtaját kinyitotta, látta, hogy az ebédlő tele van füsttel s a feljáró falépcső alja ég. Erre tüzet kiáltott s a tüzet a szomszédok segítségével azonnal eloltották. Ezután azonnal a pénz jutott eszébe s a szekrényhez szaladt. A szekrényt annak kulcsával kinyitotta és akkor fedezte fel, hogy az ott elhelyezett 7000 pengője (69 drb 100 és 2 drb 50 P-ös bankjegy) hiányzik. A felfedezés után azonnal jelentést tett az őrsőn.

A nyomozás során tisztázni lehetett, hogy a sértett és Laczó a távollétük alatt hol fordultak meg. Szavahiheő tanúk pedig igazolták azt, hogy neve-

zettek 12 óra 5-10 perc tájban értek haza, a tüzet pedig 12 óra 15 perckor fedezték fel. Így terelődött a gyanú az alkalmazottra. Kránicz Györgyné az első kikérdezése alkalmával a cselekmény elkövetését tagadta s arra hivatkozott, hogy munkaadója eltávózása után mintegy 15-20 perc múlva a villából ő is eltávozott burgonyát vásárolni. Hogy útközben kivel találkozott, megnevezni nem tudta. Az elindulásától a visszatérésig 1 óra idő telt el. Arra a kérdésre, hogy az 1 óra időt hol töltötte, azt hozta fel, hogy útközben a munkaadója kisfiával volt elfoglalva s ezért útközben többször megállt. Hogy ellenőrizzük ezt az előadást, ugyanazt az utat lejárjuk. Megtételére s a burgonya bevásárlásra 35 perc idő kellett.

Tisztáznunk kellett azt is, hogy a gyújtogatás a konyhában elhelyezett denaturált szeszes üveg útján történt-e? Ezért a sértettet megkérdeztük, hogy a denaturált szeszből, melyet 1940 július 3-án vásároltak, mikor és miért használták. Előadta, hogy mintegy 4 esetben használt az alkalmazott, aki a kis gyermek részére tejet melegített. A gyorsforraló ürtartalmát megmértük s megállapítottuk, hogy egy főzéshez — ha színültig töltötték — 40 gramm szesz folyadék fogyott el. Így a négyszeri használat folytán 160 gr. denaturált szeszt fogyasztottak a $\frac{1}{2}$ literes üvegből. A gyanúsított ismételt kikérdezése során sem tudott elfogadható magyarázatot adni arra vonatkozólag, hogy a megmaradt körülbelül $2\frac{1}{2}$ dcl. denaturált szeszt hová tette. Láthatólag kellemetlenül érintette ez a kérdés.

A nyomozás során sikerült egy tanút találni, aki a gyanúsítottal a kérdéses időben találkozott. A tanú elmondta, hogy amint elkerülte a gyanúsítottat látta, hogy az a kiskápolnához ment, ott megállt és igen izgatottan viselkedett. Jobbra és balra tekintgetett, különösen a villa felé figyelt.

Amikor a gyanúsítottat megkérdeztük, hogy miért tartózkodott a kápolna közelében és miért volt olyan izgatott, akarata ellenére azt válaszolta, hogy nem mert haza menni. Ezzel a kijelentésével elárulta magát s ezt észre vette ő is. Most már nagyon megingott s amikor azt kérdeztük, hogy a pénzt miért rejtette el oda (nem mondtuk, hogy hová, mert még mi sem tudtuk), azt felelte, hogy ott találta a legbiztosabbnak, később el akarta onnan vinni. Biztatásunkra, hogy csak beszéljen nyugodtan, pontosan megjelölte a helyet, egyik kerítés sarkát, ahol egy cukorkás dobozba téve, elásta a pénzt. A járőr meg is találta hiánytalanul.

Kránicz Györgynét lopás és gyújtogatás büntette miatt a kaposvári kir. ügyészségnek adtuk át. Méltó büntetését megkapta.

*

Igen ügyes és tervszerű munkával jutott el a járőr a tetteshez. Már az alapos helyszíni szemlével megállapította, hogy házi tettessel állhat szemben. Ezt a gyújtogatásnál használt anyag s a figyelembe jövő személyek alibi-jének és magatartásának tisztázásával teljesen felderítette.

Meg kell jegyeznünk, hogy házi tettesre engedett következtetni az a tény is, hogy a tettes az értékes ékszereket nem lopta el, csak a pénzt s ezt is tűzvész okozásával igyekezett leplezni. Idegen tettes aligha hagyta volna ott az ékszereket, ha már a mellettük heverő pénzt ellopta. (Szerk.)

KISS LÁSZLÓ

ny. c. vezérőrnagy.

Megilletődve fogadtuk a hírt, hogy testületünk egyik legöregebb tagja, Kiss László ny. c. vezérőrnagy 1943. június 24-én Szentesen, 84. évében meghalt.

1886-tól 1919-ig szolgálta testületét, melynek igen értékes, lelkes tagja volt. Igazi atyai előljáró, fáradtságot nem ismerő alárendelt, felejtethetetlen jó bajtárs és izig-vérig úr volt. Távozásával megint fogyott azoknak a keveseknek a száma, akik látták testületünk megszületését s áldozatos munkájukkal hozzájárultak a megingathatatlan alap megteremtéséhez. Különös szeretettel tartjuk számon ezeket az öreg bajtársakat s távozásuk fájdalmasan érint.

Kiss László ny. c. vezérőrnagy 1881-ben vonult be a cs. és kir. budapesti helyőrségi kórházba, mint egyéves önkéntes orvosnövendék. A csendőrséghez 1886-ban lépett be mint próbacsendőrr. 1887-ben kinevezték hadapród örvezetővé, 1888-ban hadapród c. őrmesterré, 1889-ben hadapród tiszthelyettesé, 1889. november 1-én hadnaggyá. Főhadnagy 1894-ben, II. oszt. százados 1899-ben, I. oszt. százados 1902-ben, őrnagy 1909-ben, alezredes 1914-ben s ezredes még ugyanabban az évben. Állandó nyugállományba helyezték 1919. január 1-én. 1921. december 21-én kinevezték címzetes vezérőrnaggyá. Kitüntetései: Jubileumi Emlékérem, Katonai Jubileumi Kereszt, III. osztályú tiszti katonai szolgálati jel, Ferenc József Rend Tiszti Keresztje, Vörös Kereszt Hadiékitményes II. o. Díszjelvénye, Ferenc József Rend Tiszti Keresztjéhez a Hadidíszítmény. Szolgált mint hadnagy s főhadnagy szakaszpárancsnoki minőségben Pozsonyban és Nagyváradon. Szárnyparancsnok lett 1899-ben Nagyváradon, ké-

sőbb Besztercén. Beosztott törzstiszt 1908-ban Pozsonyban, kerületi parancsnokhelyettes 1912-ben ugyancsak Pozsonyban, 1914-ben a nagyváradi országos csendőriskola parancsnoka s még ugyanabban az évben kinevezik kerületi parancsnokká Pozsonyban. 1919. január 1-én ment nyugállományba és Szentesen telepedett le.

Június 26-án temették el Szentesen a hozzátartozók, bajtársak és az egész város társadalmának osztatlan részvéte mellett. Sírjánál ott volt 7 gyermeke, köztük csendőralezredes fia és 16 unokája.

Emlékét kegyelettel őrizzük.

HIREK

Majoros Imre VII. kerületbeli főtörzsőrmester május 22-én tüdőgümőkórban Miskolcon meghalt. Miskolcon temették el. 1927. X/1. óta szolgált a testületben. Kitüntetései: II. oszt. Leg. Kat. Szolg. Jel, Felvidéki Emlékérem, Erdélyi Emlékérem.

Elek Lajos debreceni VI. kerületbeli próbacsendőr tizedes jún. 12-én tüdőbajban Sarkadon meghalt. Sarkadon temették el. 1942. II/20. óta szolgált a testületben. Az Erdélyi Emlékéremmel volt ellátva.

Nyugállományú bajtársaink közül meghaltak:

Kámán József őrmester (III. ker.) 1911—1940-ig szolgált,

Majer Mihály törzsőrmester (V. ker.) 1904—1926-ig szolgált,

Péter József főtörzsőrmester (I. ker.) 1903—1927-ig szolgált,

Vad Ferenc főtörzsőrmester (I. ker.) 1896—1912-ig szolgált a testületben.

Kegyelettel őrizzük emléküket!

Áthelyezések és tartós vezénylések. A m. kir. honvédelmi miniszter úr a belügyminiszter úrral egyetértésben **áthelyezte:** Pallós Andor századost Nagyváradról Budapestre, dr. Véry Endre főhadnagyot Mohácsról Ujvidékre, Botond István főhadnagyot Sopronból Szombathelyre, dr. Jani István főhadnagyot Muraszombatból Szombathelyre; **tartósan vezényelte:** vitéz Ugray Gábor alezredes Marosvásárhelyről Budapestre, dr. Drégelyi Béla századost Szentendréről Sopronba, Csikós Jenő főhadnagyot Ujvidékről Egerbe.

Nyugállományba helyezés. A Kormányzó Úr Ö Főméltósága legfelsőbb elhatározásával Récsey József pécsi IV. kerületbeli alezredes nyugállományba helyezését 1943 július 1-ével, a saját kérelmére elrendelt felülvizsgálat eredménye alapján elrendelni méltóztatott.

Dicséret. A m. kir. honvéd vezérkar főnöke **okirati dicsérő elismerésben részesítette:** A Szovjet elleni hadműveletek alkalmával teljesített kitűnő szolgálataikért: Szojka László, Fadgyas László és vitéz nemes pákosi Páry Károly főhadnagyokat. A m. kir. honvédelmi miniszter úr **okirati dicsérő elismerésben részesítette:** Sándorfi János alhadnagyot és Kemény Gyula főtörzsőrmestert, a kassai VIII. csendőrkerület állományában, egy közfeltűnést keltő és rendkívül bonyolult kettős gyilkosság kinyomozása terén teljesített igen eredményes szolgálataikért. A budapesti I. kerület parancsnoka **nyilvánosan megdicsérte:** Kiss Kálmán és Kovács Ferenc csendőröket. A szombathelyi kerület parancsnoka **okirati dicsérő elismerésben részesítette:** Békefi István csendőrt, mert a Szovjet elleni hadműveletek alkalmával, mint tábori szolgálatra vezényelt csendőr, az ellenség előtt vitéz magatartást tanúsított.

Csendőrasszonyok eskütétele Budapesten. 1943. június 28-án a Budapesten állomásozó csendőrtisztek és tiszthelyettesek feleségei és leányai ünnepélyes keretek között tették le az esküt a Böszörményi-úti csendőrlaktanya tiszti társalgójában a női önkéntes honvédelmi munkaszolgálat (NÖHM.) ellátására. Az eskütételen megjelent dr. vitéz Keresztes-Fischer Ferencné, a belügyminiszter úr hitvese, mint az Egyesült Női Tábor országos elnöke. A megjelenteket a távollévő m. kir. csendőrség felügyelője képviselőjében Pinczés Zoltán vezérőrnagy üdvözölte, ezután báró Karg Györgyné, a NÖHM. országos propaganda-vezetője a női honvédelmi szolgálatot ismertette. Az esküt Sturm Dénes ny. ezredes, a NÖHM. országos felügyelője vette ki, amelynek szövegét vitéz Ordódy Sándorné, a Központi Munka-

Brunnhuber

udvari és kamarai FÉNYKÉPÉSZ
BUDAPEST, VIII., BAROSS-UTCA 61. TELEFON: 134-178.

Művészi kivitelű fényképek, tablóképek, aquarell, olajfestmények, levelezőlapok, igazolványképek, külső felvételek

Használja a csendőr-levelezőlapokat!

bizottság (KÖMB.) elnöke olvasta fel. Eskütétel után vitéz Keresztes-Fischer Ferencné önmagyméltósága felemelő beszédben köszöntö meg és fejezte ki elismerését a csendőrszennyok önként vállalt honleányi munkájáért, amelynek előkészítését a m. kir. csendőrség felügyelőjének felkérésére vitéz Dobó Sándorné bonyolította le.

Sportjelvények adományozása. A m. kir. honvédelmi miniszter úr a sport terén elért kitűnő eredményeik alapján az alábbi sportjelvényeket adományozta: **Nagy honvéd sportügyességi jelvényt:** Porubszky György, Beodray Ferenc, nemes revisnyei Reviczky Zsigmond alezredeknek, Keresztes Andor alhadnagynak, Czuczai Béla, Erdélyi János és Németh János V. főtörzsrőrmestereknek. **Kis honvéd sportügyességi jelvényt:** dr. Toldi Árpád, dr. Dobolyi Lajos, Kökénydy Oszkár, Barabás József, Ferenczy Endre, Hernády Sándor alezredeknek és dr. Székessy István őrnagynak.

Szolgálati elismerés. A m. kir. várpallotai honvéd állomásparancsnokság 1943 június 2-án kelt 77. számú állomásparancsnoksági parancsával, az 1943. május 25. és 26-án megtartott bemutató gyakorlatok alkalmával igen nagy igyekezettel, körültekintéssel és öntevékenyen végzett fontos szolgálat teljesítéséért **Fekete István** főtörzsrőrmesternek és a várpallotai csendőrsőrs minden tagjának a legfelsőbb szolgálat nevében **köszönetét és dícsérő elismerését** fejezte ki.

Diszérém odaítélése. A m. kir. honvédelmi miniszter úr, 35 éves tényleges szolgálati idejüknek betöltése alkalmából, a **Szolgálati Diszérmet odaítélte:** Szabados István (IV. kerület), Nagy Pál és vitéz Szabó György III. (I. kerület) alhadnagynak.

Honvédségi Közlöny. Szabályrendeletek. 29. szám. A Tűzkereszt I. fokozatának elnyeréséhez szükséges földi elhárító harcok és tűzharcok számának meghatározása a lgv. tűzértség, fegyveres testületek és polgári személyek számára. A m. kir. honvéd Vezérkar Főnöke a 41.243/eln. 8. e. 1942. sz. körrendelet III. fejezet 3. pontjában biztosított jogánál fogva az alábbiakat rendelte el: 1. A Tűzkereszt I. fokozatára nyernék igényjogosultságot az 1941. évi 57. sz. H. K. (Szü)-ben közzétett Tűzkereszt alapszabályok 3. §. 1. a) pontjában felsorolt légvédelmi tűzértség ama személyei,

akik földi elhárító harcban egyizben vettek részt. 2. A fenti alapszabályok 3. §. 1. b) pontjában említett, harcra nem hivatott honvéd egyének és fegyveres testületek tagjai, valamint a 3. §. 1. c) pontjában felsorolt polgári egyének pedig az esetben nyernék igényjogosultságot a Tűzkereszt I. fokozatára, ha fegyverrel a kézben három ízben vettek részt a harcban. 3. Az elbírálást egyénenként és nem alakulatonként kell eszközölni. 4. A felsoroltak részére a 12 heti hadművelleti területen való tartózkodás előfeltétel, **Ellenzővel ellátott tábori sapkák viselése.** A változott viszonyokra való tekintettel a szemernyővel ellátott tábori sapka sem a hadművelleti területen, sem a háterszámban — a hegyi, valamint a hegyi felszerelésű vadász alakulatok személyeinek kivételével — senki által nem viselhető. A többi alakulatok (személyek) tábori sapkájáról az átmenetileg felvarrott szemernyőket tehát le kell fejteni, össze kell gyűjteni és alkalmilag a m. kir. honvéd központi ruhatárba be kell szállítani.

Csendőrségi Közlöny. 25. szám. Különleges légvédelmi szolgálatra vonatkozó rendelkezések módosítása és kiegészítése. Légiriadó alatti távbeszélő forgalom szabályozása.

Megszökött a fogoly. A mezőtelegdi őrs jelentése szerint, **Molnár János** temesvári lakos, napszámos jogtalan határátlépés miatt elfogott egyén július 3-án az ottani vasútállomáson az őt kísérő **Hajnal Ferenc** csendőrtől megszökött.

Zrínyi jutalmak kitűzése a honvédelem érdekeit előmozdító szellemi alkotásoknak. A Vitézi Rend Zrínyi Csoprtjainak központi vezetősége — a m. kir. honvédelmi miniszter és a honvéd vezérkar főnöke megbízásából — oly szellemi alkotásoknak, amelyek a magyar nemzeti és katonaszemély szolgálatát s ezen keresztül a honvédelem érdekeit a legjobban előmozdítják, az 1943. naptári évre is kitűzi a Zrínyi jutalmakat azzal a szándékkal, hogy ily módon a honvédségben folyó nevelőmunka hatása fokozódjék.

A fentiekben megjelölt feladat megoldásához szükség van az ország egész szellemi életének hatékony közreműködésére. Főcél: a honvédség által kívánatosnak tartott, nevelő munkájának előmozdítására alkalmas különféle szellemi termékek megalkotása és minél szélesebb körben való terjesztése. Elsősorban a tömeghatás elérésére alkalmas művek jönnek tekintetbe.

Aranyozott - kovácsoltvas - kristály
Stylcsillárok, díszlámpák

TÓTH JÁNOS

lámpa- és műhely

BUDAPEST, KOSSUTH L.-Ú. 1. • Ferenciek udvara, T.: 188-269.

Egyenruházat HOKSÁRI

KELETI P.-U.-NÁL BAROSS TÉR 4
NYUGATI P.-U.-NÁL TERÉZ-KÖRÚT 60

MAGYAR-SIEMENS-MŰVEK

Villamossági Részvénytársaság
BUDAPEST, VI., Teréz-körút 36.

Tichler János

papíráru papírzacskó és gyógyszerészeti papíráruk gyára
Budapest, VI., Ó-utca 37. Tel.: 123-079

EREDETI

PUCH — STEYR-WAFFENRAD — WANDERER

KERÉKPÁROKAT,

EMERGÉ GUMIKAT, ALKATRÉSZEKET FELSZERELÉSI CIKKEKET

RAKTÁRRÓL SZÁLLÍT

HERBSTER KÁROLY KERÉKPÁRNAGYKERESKEDÉS

BUDAPEST, VII. KÁROLY KIRÁLY-ÚT 9.

TELEFON: 42-33-44, 42-33-68

ALAPÍTVÁ: 1880

Tárgykörök és jutalmak.

1. Tudományos munka	1000.— P
2. Regény	1000.— P
3. Szindarab	1000.— P
4. Nagyobb szobrászati alkotás	1000.— P
5. Festmény, vagy nagyobb grafikai munka	1000.— P
6. Nagyobb zenemű (opera, induló, nyitány)	1000.— P

Fentieken kívül a Vitézi Rend Zrínyi Csoportjainak központi vezetősége — amennyiben az év folyamán a felsorolt tárgykörökben, vagy a pályázat keretein kívül, de a megjelölt célnak teljesen megfelelő több érdemes munka jelenik meg — azoknak szerzőit külön (kisebb összegű) jutalmakban részesítheti.

Pályázati feltételek.

Minden eszmileg katonai tárgyú mű részt vehet a pályázaton, de csak az 1943. év folyamán nyilvánosságra hozott (könyvvalakban megjelent, sajtó útján közölt, előadott, illetve kiállításán vagy egyéb módon bemutatott) szellemi alkotások részesülhetnek jutalomban. Kéziratok, tervek, vázlatok nem jöhetnek figyelembe. Célszerű, ha a jutalmazásra számotartó szerző, vagy kiadó a mű egy példányát, képzőművészeti alkotások esetében azok fényképét beküldi a Vitézi Rend Zrínyi Csoportjai központi vezetőségének (Budapest, VIII., Reviczky-u. 4/b.), illetve annak figyelmét felhívja a nyilvánosságra hozott (előadott, kiállított) műre. Oly nagyobb zeneműveknél, amelyek előadásra kerülnek ugyan, de nyomtatásban nem jelennek meg, a kéziratot (partitúrát) kell bemutatni. Mindazonáltal a Zrínyi-jutalmak elnyerésének nem előfeltétele a számbajövő művek beküldése.

Csak magyar állampolgárok pályázhatnak; az 1939. IV. t.-c. 1. §-a szerint zsidónak számító személy művei nem jutalmazhatók.

Elbírálás, jutalmak kiosztása.

Az elbírálást a Vitézi Rend Zrínyi Csoportjainak központi vezetősége keretében — az Országos Irodalmi és Művészeti Tanács bevonásával — alakult Állandó Bíráló Bizottság végzi; ennek javaslata alapján a honvédelmi miniszter a m. kir. honvéd vezérkar főnökével egyetértőleg dönt a jutalmak kiadására nézve. Az elbírálás és jutalmazás egyrészt a belső (tudományos, irodalmi, művészi) érték, másrészt a honvédségi érdek szempontjából történik.

A szöveges zeneműveknél a szövegíró a jutalom 20%-a illeti meg.

Amennyiben valamely tárgykörben az év folyamán jutalmazásra érdemes mű nem jelenik meg, illetve nem kerül nyilvánosságra, (előadásra, bemutatásra) az arra szánt jutalom nem kerül kiadásra, vagy oly más tárgyköröknek jutatható, amelyekben több jutalmazásra érdemes mű jelenik meg.

Az elbírálás egész éven át tart s a jutalmak kiosztása előreláthatólag 1944. év elején történik meg ünnepélyes keretek között. Az eredmény sajtó útján is közlésre kerül.

Budapest, 1943 június 20-án.

Vitézi Rend Zrínyi Csoportjainak
Központi Vezetősége.

Tíz hónapos kereskedelmi tanfolyamot nyit Budapesten a Baross Szövetség 17. életévüket betöltött keresztény ifjak és leányok számára, akik a polgári iskolának, vagy a gimnáziumnak legalább 4. osztályát elvégezték, de beiratkozhatnak középiskolában érettségizett, vagy tanítóképzőintézetet végzett fiúk és leányok is. Tantárgyak: kereskedelmi és jogi alapismeretek, magyar kereskedelmi levelezés, könyvvitel, kereskedelmi és politikai számtan, gyorsírás, gépírás. Az előadások f. évi szeptember 9-én kezdődnek és délután 3-tól 7-ig lesznek. Beiratkozási díj 40.— P. Tandíj 300.— P, mely havi 30.— pengős részletekben is fizethető. A beiratkozásoknál benyújtandó a születési anyakönyvi kivonat és az iskolai végzettséget igazoló bizonyítvány. Beiratkozni hétköznaponként d. e. 11-től 2-ig és d. u. 1/45-től 1/7-ig, VIII., Vas-utca 9. sz. alatt lehet. Vidéki hallgatók beiratkozhatnak a szóban lévő két okmányra és 40.— P beiratkozási díjnak postán való beküldésével.

Csendőrségi tollforgó köt, javít, árusít Várfai Mihály ny. szakaltiszt, Budapest, XIV., Újvidék-köz 5. fszt. 2. és Dél József ny. főtörm. Rákosszentmihály, József-u. 74.

SZEMÉLYI HÍREK.

Elöléptek. Törzssörmesterré: a kassai VIII. kerületben: Ráski István őrmester; **Őrmesterekké:** a kassai VIII. kerületben: Bánkúti József; a kolozsvári IX. kerületben: Pomóthy Béla csendőrök.

Megbízások. A budapesti I. kerületben: Gál József főtörzssörmester a műszaki alosztálynál a szolgálatvezetői teendők ideiglenes ellátásával; a szegedi V. kerületben:

EPEKŐBETEGEK próbálják ki a rég bevált „SPECOLITH” 2 epekő-teát.

Egy doboz 10 napi adag ára: . . . . . P 3'80 + 0'05

Megrendelhető a készítőnél:

ÁRENDÁSSY LÁSZLÓ „Flóra” gyógyszertára,
Pestszentlőrinc, Üllői-út 175. Telefon: 342-340.

Szíves figyelmébe!

Egyenruházat, felszerelési cikkek
megbízható minőségben

SZABÓ LÁSZLÓ cégnél

BUDAPEST, IX., MESTER-UTCA 38.

Pontos postai kiszolgálás. Az Önállósítási Alapból létesült cég.

HANGYA ÉRTED DOLGOZIK!
MAGAD ÉS CSALÁDOD
ÉRDEKÉBEN TÁMOGASD!

Csendőrségi nyomtatványok és felszerelési cikkek szállítója:

VITÉZEK
Termelő-, Beszerző- és Értékesítő
SZÖVETKEZETE

papírosztálya

Budapest, XII., Bernáth Géza-utca 14. szám
(A csendőrlaktanya közelében.)

Szűcs István I. alhadnagy szakaszcsoportvezető, Menyhárt István főtörzsőrmester külsőcsoportvezetői teendők ideiglenes ellátásával; a marosvásárhelyi X. kerületben: Pál Lajos alhadnagy külsőcsoportvezetővé, megbíztattak.

Kinevezések. A budapesti I. kerületben: Tóth György I. főtörzsőrmester a műszaki alosztály telepparancsnokává; a szegedi V. kerületben: Gyepes Mihály, Pelikán György, Békési Pál főtörzsőrmesterek őrsparancsnokká; a kolozsvári IX. kerületben: Vass István I., Székely István, Iván Gyula, Juhász Albert törzsőrmesterek ideiglenes őrsparancsnokká kinevezettek.

Véglegesítették. A budapesti I. kerületben: Besnyí Géza, Jámboi József, Mihályi István, Turjányi Sándor, Banka József, Andrási László, András Károly, Legény Pál; a székesfehérvári II. kerületben: Bodnár Béla; a szombathelyi III. kerületben: Kovács István IV.; a kassai VIII. kerületben: Németh László; a kolozsvári IX. kerületben: Santa János, Bakos Lajos, Jegenyei József, Hidvégi István, Bodonyi István, Borsos Imre II., Kacsóh Ferenc, Kovács Ferenc I., Batori Sándor; a marosvásárhelyi X. kerületben: Imre Gábor, O. Szabó Zsigmond csendőroket az előírt próbaszolgálati idő letelte után.

Házasságot kötöttek. Dr. Lánosz Imre főhadnagy Gáldy Matild úrhölgygel Budafokon; a budapesti I. kerületben: Balogh János I. v. törzsőrmester Vixelbaum Margittal Vácon, Varga Ferenc II. törzsőrmester Szalai Ilonával Bértaváron, Lukács Dénes törzsőrmester Lajkó Teréziával Szajolban, Szabó Miklós törzsőrmester Gazdag Ilonával Balatonszabadin, Óbányai Mihály őrmester L. Kovács Juliannával Szalkszentmártonban, Balogh József őrmester Major Klárával Aszódon, Fekete István I. őrmester Fekete Ilonával Pestszenterzsébeten, Bakos Imre őrmester Makai Erzsébettel Pesthidegkúton; a székesfehérvári II. kerületben: Korsós Ferenc őrmester Basternák Máriával Perbetén; a szombathelyi III. kerületben: Csizmazia József törzsőrmester Fábán Rozáliával Vasváron, Monostori Ernő őrmester Szalai Máriával Iváncon; a pécsi IV. kerületben: Mészáros Dénes őrmester Kisberki Matilddal Balatonbogláron; a szegedi V. kerületben: Giczi János őrmester Orbán Juliannával Solton, Kincses József őrmester Horváth Erzsébettel

Beremenden, Zelei István őrmester Prokopec Lujza-Karolinával Tótmegyerén, Kispál Vilmos őrmester Gila Eszterrel Mindszentén, Kovács Imre II. őrmester Halász Juliannával Dunavescén, Forgó István őrmester Papp Irénellel Szegeden; a kassai VIII. kerületben: Barna Béla őrmester Braun Erzsébettel Sárospatakon, Timári Gábor őrmester Szilágyi Rózával Szatmároköröfön, Mester Károly II. őrmester Szalontai Ilonával Barkaszon, Horváth Mihály II. törzsőrmester Almássy Rozáliával Makón, Kovács Gyula őrmester N. Szabó Juliannával Komádin, Lukács Imre őrmester Biltsik Etelkával Szegeden, Árvai Márton őrmester Szalai Jolánnal Csobajon; a kolozsvári IX. kerületben: Komáromi József őrmester Szívós Gizellával Iváncon.

Született. A budapesti I. kerületben: Zerényi Mihály őrmester feleségének Mária-Erzsébet leánya, Antal János főtörzsőrmester feleségének Anna-Mária leánya, Szatmári Károly őrmester feleségének Károly fia; a székesfehérvári II. kerületben: Tósmagi János főtörzsőrmester feleségének Valéria leánya, Szabó Gyula I. törzsőrmester feleségének Tibor-István fia, Szabó Lajos II. őrmester feleségének Klára-Ibolya leánya; a szombathelyi III. kerületben: Erdész György főtörzsőrmester feleségének Erika-Elvira-Bernadett leánya; a szegedi V. kerületben: Bódi János főtörzsőrmester feleségének Éva-Ilona leánya, Széplaki János főtörzsőrmester feleségének János-László fia, Horváth Károly őrmester feleségének Károly fia, Szijjártó Lajos törzsőrmester feleségének Katalin leánya, Rabóczky János őrmester feleségének János-Rudolf-István fia; a miskolci VII. kerületben: Hósi József őrmester feleségének Győző fia; a kassai VIII. kerületben: Hegyi László törzsőrmester feleségének Gáspár-Boldizsár fia, Simon Benedek törzsőrmester feleségének István-Csaba fia, Kovács Pál I. törzsőrmester feleségének Klára-Mária-Magdolna leánya, Cseh Kálmán alhadnagy feleségének Éva-Ibolya leánya, Jakus József v. törzsőrmester feleségének József-Miklós fia; a kolozsvári IX. kerületben: Méri Sámuel őrmester feleségének Sámuel-Elemér fia.

Halálozás. Erdei István törzsőrmester László fia Budapesten, Varró József főtörzsőrmester Mária-Magdolna leánya Nagykőrösön, meghaltak.

Egyenruházati, felszerelési cikkeket esztétik

KAZAI JÓZSEF cégnél vásároljunk

A m. kir. csendőrség szerszámosztója. Polgári és katonai szabóság
MISKOLC, Szemere-u. 4.

EGYENRUHÁZAT

Felszerelési cikkek * Polgári és egyenruha szabóság * Pontos postai kiszolgálás

Kriston János

Budapest, Baross-tér 1.

Telefon: 349-606

Megbízható keresztyén cég

BÁCSÉNYSZKI

ALAPÍTVÁ: 1881.

„PRECISION” óra és ékszerraktár

KOLOZSVÁR, MÁTYÁS KIRÁLY-TÉR 15.
TELEFON: 37-59.

KOVÁCS A.

POLGÁRI ÉS EGYENRUHA SZABÓ,
KOLOZSVÁR, DEÁK FERENC-U. 10 ÉS 51.
AZ ÖSSZES EGYENRUHÁZATI CIKKEK SZAKÖZLETE

EGYENRUHÁK

méret után, felszerelési
cikkek, kész férfi-
és fiúruhák

BARTALIS ISTVÁN
ruháüzletében

KOLOZSVÁR, Egyetem utca 1.

TELEFON: 28-47

A honvédelmi miniszter úr 115.759/eln. 20. 1942. szám alatt kiadott takarékpénztári rendeletében az életbiztosítást is ésszerű takarékpénztárnak minősíti.

A Nyugállományú Katonatisztek Országos Szövetsége („NYUKOSZ”) a tényleges szolgálatot teljesítő és nyugállományú bajtársaink részére a háborús vonatkozásokra is kiterjedő

KATONAI TAKÁREKBIZTOSÍTÁSI AKCIÓT

szervezett, melynek lebonyolításával az általa alapított Turul-Magyar Országos Biztosító Intézet Részvénytársaság (Budapest VI., Anker-köz 4., félemelet) bízza meg.

A szociális családvédelmi célzatú csendőrségi szempontból fontos akcióról az 1942. évi 9. számú „Csendőrségi Közlöny” adott értesítést.

Felten és Guilleaume

kábel-, sodrony- és sodronykötélgyártó rt.
Bowden lékpázmák és spirálisok
BUDAPEST, XI., BUDAFOKI-ÚT 60.

Magyar gyártmány!

Cipők, csizmák, szijazatok,
nyergek, tölténytáskák
pisztolytáskák fényezésére
és ápolására.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk, de tizenöt gép- vagy kézírásos hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. — A közlemények fogalmazási átciszolásának és — ha szükséges — tartalmi módosításának, valamint a törlés és a kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak.

A kéziratot kérjük a papírlapnak csak egyik oldalára és felhasználásuk lehetőleg írógéppel írni. Olvashatatlan vagy névtelen kéziratot nem foglalkozunk. Kéziratok soráról szerkesztői üzenetben adunk választ és csak akkor küldünk vissza kéziratot, ha a szerző megcímzett és válaszbellyel ellátott borítékot mellékel ahhoz. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük.

Fényképfelvételek beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének nyilatkozatát arról, hogy a felvételek közléséhez — a szokásos tiszteletdíj ellenében — hozzájárul.

A megjelent közleményekre, fényképekre, rajzokra tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad másutt közölni, sem pedig utánnyomtatni.

Közlemények különnyomatait a nyomda velünk kötött szerződésben megjelölt árszabás szerint köteles elkészíteni.

Minden hozzánk intézett levélre a szerkesztői üzenetekben válaszolunk, jelige alatt. Jeligéül legcélszerűbb kisebb

helység nevét, vagy ötjegyű számot választani. Aki jeligét nem jelöl meg, annak neve kezdőbetűi és állomáshelye megjelölése alatt válaszolunk.

Magánlevelet nem írunk akkor sem, ha a beküldő válaszbellyel mellékel.

Közérdekű kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a „Csendőr Lekszikon” rovatban felelünk.

Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Hozzánk intézett levelet szolgálati útra nem terelünk és azok tartalma vagy beküldőinek kiléte felől senkinek sem adunk felvilágosítást.

Előfizetést csak a csendőrség nyugállományú tagjaitól, továbbá a honvédség és a m. kir. rendőrség, a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadunk el, másoktól nem. Előfizetési díj a nyugállományú csendőrtisztek, valamint a honvédség, rendőrség, bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjai részére évi 12 pengő, nyugállományú csendőrlégénység részére pedig évi 8 pengő. Legkisebb előfizetési idő: félév. A nyugállományú csendőrlégénység az előfizetési díjat negyedévi 2 pengős részletekben is fizetheti.

A pénzküldeményeket kérjük a „Csendőrségi Lapok” 93.342. számú postatakarékpénztári csekk számlájára befizetni.

Címváltozást mindenki maga köteles velünk közölni. Címváltozás bejelentésénél a nevet, rendfokozatot, a régi és új címet pontosan és jól olvashatóan kérjük megírni.

K. Gy., Alsószopor. 1. Forduljanak útbaigazításért az ottani hadigondozó tiszthez és a vármegyei szociális felügyelőhöz. 2. A bíróság majd kötelezi a férjet arra, hogy kiskorú gyermekei eltartásáról gondoskodjék, illetve, hogy a gyermektartási díjként megállapított összeget a gyermekek 16 éves korának eléréséig az anyának végrehajtás terhe mellett megfizesse. Ha a bíróság a választ a férj hibájából mondja ki, nőtartás címén is díjfizetésre kötelezheti. 3. A család ebben az esetben is kaphat hadisegélyt, mert erre a 6.800/1942. sz. M. E. rendelet 2. §. b) és h) alpontjai módot adnak. A segélyezésre irányuló kérvényt a lakóhely szerint illetékes községi előljárásnál (polgármester) kell benyújtani.

Ma magyar gyártmányú

THEBRIS MASOLO IRONT HASZNÁLJUK

G Y A R T J A

SCHULER JÓZSEF RT., BUDAPEST

PAPÍR, IRÓSZER

Csendőrségi nyomtatvány,

EGYENRUHÁZATI FELSZERELES

szükségletünket szerezzük be

CSERFAI ISTVÁN-tól

BUDAPEST, VI., JÓKAI-UTCA 22. A nyugati p. u.-tól 2 perc.

Megbízható óskeresztény cég! • Pontos postai kiszolgálás.

AJAX
acélárak
RÁBA
teherautók,
autobuszok,
traktorok

Autó- és traktoralkatrészek. Gyors-, sorszám-, szerkesztői-, rozsdá-, saválló-, acélok. Acéltüvelvények. Szürke öntvények. Csavar és szerelvények. Keszkenyvágnáru vasúti anyagok. Prés. Kovács idomdarabok. — Vaszerkesztetek. Hidak. Daruk. Textilegépalkatrészek. Szekérkerékek. Reszelők. Reszelő felvágás.

MAGYAR WAGGON ÉS GÉPGYÁR R-T
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 12. sz.

Jó Bertalanné
Butort butorszalonjából vásároljunk bizalommal.

BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 82. I. 3. Telefon: 223-131.
Vidékre árajánlatot küldünk.

Lábizzadásnál használjon Molnár-féle Sudoránt
Bővebb leírás a Cs. L. ápr. 15-iki számában
Minden órának küldtem megrendelő lapot

Kerékpárrendelő
s z í v e s f i g y e l m é b e

Rendelést és előjegyzést egyelőre nem fogadhatunk el, mert máris sokkal több az előjegyzés, mint amennyi gépre a legközelebbi 3-4 hónapban számíthatunk. A hozzánk beérkező levelekre, tekintve azok nagy számát, külön-külön levélben válaszolni nem tudunk, ez úton kérünk elnézést. Ha újra kapunk elegendő gépet, illetve, ha régebbi kötelezettségeinknek eleget tettünk, tehát ha ismét felvehetünk rendeléseket, a Csendőrségi Lapokban hirdetni fogjuk.

CSENDŐRBOLT, Bp. XII., Bösztörményi-út 19/a.

Mór. Megtudhatja a m. kir. Honvéd Térképészeti Intézetől (Budapest, II. ker. Olasz-fasor 7/9. szám). A levelet Takács százados s. k. felbontására címezze. Valószínű, hogy névelírásról van szó. Ha a keresett hely a jelenlegi cseh protektorátus területén van, az okmányt a külügyminisztérium útján kell megszereznie. Oda forduljon írásbeli kérelmével.

Valahol Oroszországban. 1. A lapot tábori postai címére irányítottuk. 2. A háború folytán ügyeik ellátásában akadályozott személyek házasságkötésének megkönnyítéséről a 2.400/1942. sz. M. E. rendelet s ennek végrehajtásáról a 22.000/1942. H. M. eln. sz. rendelet gondoskodik. Az Ön esetében a könnyítés az, hogy menyasszonyával házasságot köthet anélkül, hogy erre irányuló akaratkijelentésüket az illetékes polgári tisztviselő előtt együttes jelenlétükben és egyidejűleg tennék meg. A nősülési engedélyre azonban így is szükség van, s azt csak akkor kaphatja meg, ha a nősülési szabályzatban előírt életkort (30. év) elérte. A házasság megkötésére vonatkozó akaratkijelentését az ottani előjáró osztály (hadtáppásztióalj), illetőleg az előjáró alosztály-parancsnoka előtt kell megtennie, aki erről két példányban jegyzőkönyvet vesz fel. A jegyzőkönyvbe foglalt kijelentés vissza nem vonható. Ugyanakkor és ugyanott be kell nyújtania a nősülési engedélyre irányuló kérvényét. Ezt a jegyzőkönyv első példányával és az ott kiállítandó orvosi bizonyítvánnyal együtt szolgálati úton az illetékes csendőrkürelti parancsnoksághoz terjesztik elő. Ha a nősülési szabályzatban megkívánt okmányokat a kérvényéhez nem csatolhatja, úgy azok beszerzéséről — a menyasszonya, illetve az Ön hozzátartozói útján — a kerületi parancsnokság gondoskodik. Kérvényét az összes parancsnokságok soronkívül intézik el.

Öseink nyomán. Az Országos Levéltár címe: Budapest, I., Bécsi kapu-tér 4. szám.

Boldog lennék. 1. Olyan nő, akinek házasságát a bíróság a saját hibájából bontotta fel, rendszerint nem felel meg a nősülési szabályzatban előírt erkölcsi és egyéb követel-

ményeknek. Persze vannak kivételek is s éppen ezért a kérdést mindig csak az eset összes körülményeinek mérlegelésével lehet elbírálni. Ezt kívánja biztosítani a nősülési szabályzat (1937. évi 1. sz. Cs. K.-el kiadott 1. sz. Függelék) 6. §-a, mikor az előző házasság megkötését tanúsító házassági anyakönyvi kivonatnak és a válást kimondó jogerős bírói ítélet egy példányának előterjesztését is elrendeli. 2. Olvassa el 1943. február 1-i számunk 85. oldalán a 3. sz. lexikonválaszt. 3. Nem lehet, mert a nemesség csak apai ágon száll át. 4. Forduljon az említett vallásfelekezetek elköszöntejéhez.

Határszél. 1. Az olyan gazdát, akinek 10 szarvasmarhája van, jogosan kötelezheti a községi előjáróság egy szarvasmarha beszállítására, 2—3. A vágómarhák igénybevételeinek szabályozásáról szóló 310.000/1943. K. M. sz. rendelet (B. K. 1943/64.) részletesen felsorolja az igénybevétel alól tenyésztési érdekből mentes vágóállatokat, ez azonban nem jelenti azt, hogy az, a módos gazda, akinek csupa ilyen szarvasmarhái vannak, ne legyen kötelezhető vágásra alkalmas állat előállítására. Bár az igénybevétel nem jelent ingyenes beszállítást, mert a gazda az állatjáért megkapja a hatósági árat, mégis korlátozza a szabad rendelkezés jogát s ezért a méltányosság azt követeli, hogy a községre kivetett keret a teherviselési képesség arányában legyen felosztva az érdekelt gazdák között. Téved, mikor azt írja, hogy a kivetést a községi előjáróság és a MAESZ fogantatja. A MAESZ-nak csak a már kijelölt állatok megvásárlásánál van szerepe, magát a kijelölést pedig a községi előjáróság végzi s a vármegyei állattenyésztő egyesület — esetleg az illetékes m. kir. gazdasági felügyelő — a helyszínen felülvizsgálja. Ez utóbbiak nyomban intézkednek az iránt is, hogy az állattenyésztési szempontból netalán visszatartandó vágóállatok helyett az illetékes hatóság más vágóállatokat jelöljön ki. Természetes, hogy ha a községben már kijelölhető vágómarha nincs, a mentesített állatok tulajdonosa arra is kötelezhető, hogy egy kijelölésre alkalmas vágómarhát vásároljon. Ha ennek a kötelezettségének a megszabott határidőre önhibájából nem tesz eleget, a fent idézett rendelet 13. §-ának 1. pontja alapján kihágás miatt feljelenthető.

Csendőrségi nyomtatványok és felszerelési cikkek nagyraktára!

PALLADIS
R.T.

BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 130. I. EM.
Távbeszélő: 120-013. (A Hősök-tere közelében)

ÍRÓGÉP-ét
javíttassa

JUHÁSZ IMRE ÍRÓGÉPÜZEM-nél
SZÉKESFEHÉRVÁR, RÁKÓCZI-UTCA 2. SZÁM
Kellékek minden rendszerű írógéphez.

Lábápolás

csendőröknél
életszükséglet!

Mert csak egészséges lábakkal végezheti kifogástalanul szolgát. Hetenkint 1-2-szer, lábvis után egy mogorónyi nagyságú CSANDA-féle PODEOL-lal masszírozzuk jól be lábainkat s a fáradt lábak azonnal telfrissülnek. A lábimadás, kellemetlen szag, égő érzés, puffadás azonnal megszűnnek, lábai üdék, frissek lesznek és járása végtelen könnyűvé válik. minden gyógytárban, drogériában kapható és a készítőnél postán megrendelhető. Ára 1-92 pengő.
CSANDA GYÓGYSZERTÁR, NAGYVÁRAD
A nagyváradi Csendőriskola szállítója.

Egymagában
vagy tejjel keverve
kitűnő!

Motoros. Az érvényben levő törvények és rendeletek értelmében özvegy édesanyja ezidőszereint nem kaphat özvegyi nyugdíjat. Az annakidején megállapított, de fel nem vett végkielégítésre való igénye az 1912. évi LXV. t. c. 117. §-a értelmében már elévült. A levelében említett ügyben özvegy édesanyja kegyelmi úton előterjesztheti kérelmét. A kérvényt a Kormányzó Úr Öfömlétségihoz címelve a Katonai Irodánál kell benyújtani. Kedvező elintézésére azonban csak abban az esetben van némi lehetőség, ha elhalt atyjának méltányolható érdemei vannak, az özvegy pedig teljesen vagyonatlan s e mellett munka- és keresetképtelen is.

Gábor. A becsületes kenyérkereset nem lehet ok a nősülési kérvény elutasítására. Más kérdés azonban az, hogy a szóbanforgó foglalkozás természeténél fogva veszélyeztet-e a leány erkölcsét s ha igen, hogyan viselkedik a leány. Jóérzésű, háziasszony nevelt leányok ilyen foglalkozást nem is vállalnak, vagy ha igen, hamar ott hagyják. A csendőrnek látnia és éreznie kell, hogy melyek ezek a kenyérkereseti lehetőségek. Sokszor üzentük már, hogy csak azt a csendőrt érik meglepetések, aki előzetesen nem puhatolt a kiszemelt leány előélete és dolgai után. Aki ezt lelkiismeretesen megteszi és ismeri a nősülési szabály követelményeit, az nyugodtan várhatja a kivizsgálást.

1911. Úgy látjuk, hogy a sportüggyességi jelvényre jogosultságot szerzett. A versenyeken elért eredményeinek igazolásával kérje odaitéltetését szolgálati úton a csendőrség felügyelőjétől. (L! f. évi 12. sz. H. K.-ban megjelent 56.921/eln. kik. — 1943. sz. körrendelet 3. pontját.)

Nagyatád. A kérdésben egyedül az a döntő szempont, hogy a lakás bére 1939 szeptember 1-én is annyi volt-e, mint amennyit most Ön fizet, vagy sem. Ezt megállapíthatja a községhezán a házbérvallomási ívből. Ha a mai bérösszeg azonos az 1939 szeptember 1-ivel (rögzített bér), az 1200/1943. M. E. sz. rendelet 23. §. 1. bek. alapján a bérnek 3%-át — ellenkező esetben pedig csak 1%-át — köteles kártalanítási hozzájárulás címén megfizetni. Az említett rendeletnek azt a részét, mely a 100/1943. M. E. sz. rendelet 19. §-a alapján felemelt bérösszegű lakásokra vonatkozik, figyelmen kívül kell hagynia, mert lakóhelye nem visszacsatolt területen van.

Egyenruházati és felszerelési szaküzlet.
Csendőrségi nyomtatványok. Pontos postal kiszolgálás.

KOVÁCS JÁNOS
DEBRECEN, Hatvan-u. 2.

Katonai rendjelek — Jelvények — Sportérmék
Szalagok — miniatűrök — Javítások

MORZSÁNYI cégnél
Budapest, IV., Váci-u. 36. Tel.: 182-217.
A csendőrség kedvelt bevásárló helye.

Alapítási év 1870.

Sport
felszerelések
szaküzlete

Maurer István
Bpest, VI., Teréz-krt 4. Tel.: 118-194
A „BARROS SZÖVETSÉG” TAGJA

ZONGORÁK
Pianinók
vétele, eladása, csere.
Részletre is.
REISSMANN IMRÉNÉ
Budapest, Rákóczi-út 55. szám.
TELEFON: 137-898 • KERESZTÉNY CÉG

Határozott. A Legfelsőbb Elhatározás alapján az 1942. évi január 1-től visszamenőleg beszámítható csendőrségi pótdíj figyelembevételével megállapított nyugdíjösszeget már az összes érdekelt részére utalványozták. Az Illetményhivatal az utalványozást azok részére, akik ezt az összeget a munkatorlódás miatt még nem kaphatták kézhez, a július 1-én esedékes nyugdíj kiutalásával kapcsolatosan foganatosította.

Poresalma. Annak nincsen akadálya, hogy nemességigazolási ügyét a levelében említett módon rendezze, de jól teszi, ha ezt előzőleg jelenti előjáró tiszti parancsnokságának. Véleményünk szerint azonban nem érdemes ezt az utat választania, mert igen költséges és az elintézés idejét sem rövidíti meg lényegesen.

31.521. A háztulajdonos csak attól az időponttól számítva követelheti Öntől a kártalanítási hozzájárulást, amittől kezdve a lakást bérevelte. Az ezt megelőző időre esedékes összeget az akkori lakóval köteles megfizettetni.

B. M. Madaras. Előfizetése — a most beküldött összeg figyelembevételével — 1944. IX/30-ig van rendezve.

Vágy. Olvassa el lapunk 1942. évi 332. oldalán közölt „Hegyköz” jelű üzenetünket.

Szendrey Antal cső. Mátyásföld. A kérdezett Kerekes János cső. címe itt nem állapítható meg, mert a nyilvántartásunkban több hasonló nevű van. Kerekes János nevű cső. szolgálat: Csapon, Alsóvereckén és Szombathelyen.

Pusztai Ferenc prbcso. szkv. Sellye. A próbacsendőr tankönyv megrendelésének módját lapunk minden számában közöljük. Másik eszközölt megrendeléseket nem fogadunk el.

Szebb Jövő. A nyugállományú csendőr „Tiszthelyettesek” és „Tisztesek” egyenruha viselése az 1942. évi 18. számú Csendőrségi Közlönyben van szabályozva.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

BENEDEK MIHÁLY alezredes.

Stádium Sajtóvállalat Rt., Budapest, V., Honvéd-utca 10.
Felelős: Györfy Aladár igazgató.

CIPŐ, CSIZMA és
mindennemű bőrkészít-
mény ápolására, fényesi-
tésére a kiváló

Készíti **KNAUSZ FERENC**
vegyipari üzeme,
Budapest, III., Bécsi-út 137.

OSZTÁLYSORSJEGYET
TÖRÖK BANKHÁZNÁL
BUDAPEST, IV., SZERVITA-TÉR 3. SZÁM.
v á s á r o l u n k.

„Horthy Miklós” élete:
Herceg, Harsányi Zsolt stb. 600 oldal, képekkel . P 34.—
Legujabb lexikon:
20.000 kérdésre válaszol. A tudás ábe-je . . . . P 28.—
Megrendelhetők: „FARKAS” könyvkiadó és könyvterjesztő
váll-nál, Budapest, VI., Dessoewffy-u. 40. Postai szétküldés!

ÓRÁT arany-ezüst **ÉKSZERT** vásároljunk
BUO CZ VILMOS órás- és ékszerésznél
KASSA, Fő-utca 17. Szakszerű
 javítások
 Veszek aranyat, ezüstöt, drágakövet legmagasabb napi áron

Egyenruházat,
Katonai felszerelések **TURÁNI ISTVÁN**
 cégnél.
Szövetek **KASSA, Fő-utca 118.**
 A m. kir. csendőrség szállítója. — Megbízható, pontos kiszolgálás.

KERÉKPÁRT, alkatrészeket,
 rádiót, **VARRÓGÉPET** vásároljunk
KISS BÉLÁNÉ
 műszaki kereskedésében,
NAGYVÁRAD,
 Kossuth L.-u. 3.
 A m. kir. csendőrség tagjainak
 kedvező fizetési feltételek.

Pontos **ÓRÁT,** arany, ezüst **ÉKSZERT**
Ajánlati tárgyakat bízalommal vásárolhatunk
GYENGE ISTVÁN
 szakképzett órás és ékszerésznél,
NAGYVÁRAD, Rákóczi-út 19. • Szakszerű órajavítások. • A m. kir. csendőrség szállítója.

Mi csendőrségi nyomtatványokat, könyv, papír, töltőtollat
SIMON ISTVÁN
 cégnél vásárolunk.
NAGYVÁRAD, Bémer-tér 3. Telefon: 26—43.
 A m. kir. csendőrség szállítója.

EGYENRUHA
 Polgári szabóság, felszerelési cikkek
Gergely Béla
NAGYVÁRAD, Mezey Mihály-utca 1.
 A m. kir. csendőrség Bihar és Eszék megyei osztályának szerződött szabója
 Megbízható, pontos kiszolgálás.

PONTOS szolgálathoz
 pontos **ÓRÁT!** Arany,
 ezüst ékszeri mi
Székesfehérvár
 Zita királyné-út 2. sz.
Gede Lajos
 ÓRÁS ÉS ÉKSZERÉSZNÉL
 VÁSÁROLUNK
 Optika, fotocikkek

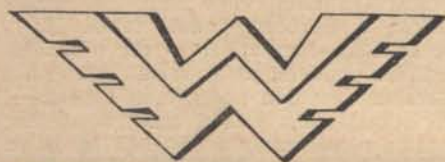
EGYENRUHAZAT
FELSZERELÉSI CIKKEK
URI SZABÓSÁG
ZALKA LAJOS
SZÉKESFEHÉRVÁR, Nádor-u. 35
 A magy. kir. csendőrség szerződéses
 szállítója. • A m. kir. csendőrség tag
 jainak kedvező fizetési feltételek.

HUSZÁR PENGÉ

VILÁGHÍRŰ

WAFFENRAD

STEYR WAFFENRAD

WANDERER

Márkás kerékpárok!

Csendőrök részére kb. 500 vidéki
 viszonteladónál beszerezhető.

Forduljon bízalommal vidéki
 képviselőinkhez, ahol nemcsak
 gondos kiszolgálásban lesz része,
 hanem kerékpárját szakszerűen
 karban is tartják.

Steyr-Austro Daimler-Puchművek
Magyar Kereskedelmi rt.

Budapest, VI., Lehel-u. 25. szám.